Els títols valor com a instruments de pagament i de finançament

PID_00247180

Blanca Torrubia Chalmeta

Temps mínim de dedicació recomanat: 4 hores

Universitat Oberta de Catalunya

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-Compartir igual (BY-SA) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu modificar l'obra, reproduirla, distribuir-la o comunicar-la públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), i sempre que l'obra derivada quedi subjecta a la mateixa llicència que el material original. La llicència completa es pot consultar a http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/es/legalcode.ca

Índex

Introducció..... 5

Objectius..... 6

1. Concepte i classes de títols valor..... 7
1.1. Pèrdua de funcionalitat dels títols valor. Les anotacions en compte 9

2. Títols de pagament: la lletra de canvi..... 11
2.1. Concepte i requisits 11
2.1.1. Lletra incompleta i lletra en blanc 14
2.1.2. Clàusules potestatives 14
2.2. Utilitat de la lletra de canvi 14
2.3. Teoria general de les declaracions canviàries 17
2.3.1. Principi d'autonomia de les declaracions canviàries 17
2.3.2. Declaració per mitjà d'un altre 17
2.4. La creació de la lletra 18
2.5. L'acceptació de la lletra 19
2.5.1. Concepte i caràcters 19
2.5.2. Presentació de la lletra a l'acceptació i falta d'acceptació 21
2.6. L'endós 21
2.6.1. Concepte i requisits 21
2.6.2. Efectes de l'endós 23
2.7. L'aval 25
2.7.1. Concepte i requisits 25
2.7.2. Efectes de l'aval 25
2.8. El venciment de la lletra 26
2.9. El pagament de la lletra 27
2.9.1. Pagament voluntari 27
2.9.2. La falta de pagament. El protest 27
2.9.3. Reclamació judicial del pagament 29

3. Títols de pagament: el xec..... 33
3.1. Concepte i diferències amb la lletra de canvi 33
3.2. Pagament del xec 34
3.3. Accions per al cobrament del xec 35

4. Títols de pagament: el pagaré..... 37
4.1. Concepte i requisits 37
4.2. El pagaré a termini vista 38

4.3. El problema dels "pagarés en blanc" 39

5. Títols de finançament: obligacions, deute públic..... 40
5.1. Obligacions 40
5.2. Deute públic 40

Resum..... 42

Exercicis d'autoavaluació..... 43

Solucionari..... 49

Glossari..... 51

Bibliografia..... 52

Introducció

En aquest mòdul estudiarem els títols valor, la seva utilitat, les classes i les funcions que compleixen. Els títols valor són documents que incorporen una promesa unilateral de fer una prestació a favor de qui en resulti tenidor legítim. Són, per tant, documents que incorporen un dret de manera que la tinença del document equival a la tinença d'aquest dret.

La Llei canviària i del xec (LCX) de 16 de juliol de 1985 regula la lletra de canvi, el xec i el pagaré i estableix un sistema d'obligacions canviàries basat en l'aparença i en la bona fe. Aquesta Llei conté les normes substantives relatives a cada un d'aquests títols valor.

També estudiarem succintament altres títols que incorporen un crèdit i que s'emeten en sèrie, entre els quals destaquen les obligacions i els títols de deute públic, i per mitjà dels quals les empreses o les administracions públiques obtenen finançament. En realitat aquests títols incorporen un contracte de préstec de característiques especials. L'empresa que necessita finançament emet obligacions pel valor precís, per la venda del qual obté uns diners actuals, i s'obliga a restituir en el temps fixat el principal més uns interessos. Els títols de deute públic també participen d'aquestes característiques.

Objectius

1. Comprendre el funcionament del títol valor.

2. Valorar la utilitat econòmica del títol valor i identificar-la en funció de les diverses modalitats.

3. Comprendre el funcionament dels diferents títols valor (es recomana, a més, fer els exercicis d'autoavaluació).

4. Entendre la posició jurídica de cada una de les figures canviàries i l'abast de les seves obligacions i drets.

5. Valorar la importància de determinades formalitats amb vista a exercir els drets i exigir les obligacions canviàries.

6. Ser capaços de completar adequadament una lletra de canvi, un xec i un pagaré.

1. Concepte i classes de títols valor

El **títol valor** és un document que incorpora una promesa unilateral de dur a terme una prestació a favor de qui en resulti el legítim tenidor. Es tracta, per tant, d'un document que porta incorporat un dret, de manera que la tinença del document equival a la tinença d'aquest dret. Això permet que la circulació de drets sigui molt més ràpida i facilita el tràfic econòmic de béns i serveis, i hi dóna fluïdesa.

El títol valor presenta importants avantatges respecte dels drets que no es documenten. Així, per a transmetre un crèdit no incorporat a un títol valor cal seguir el complicat sistema de la cessió de crèdits (art. 1526 a 1536 Cc, i 347 i 348 CdeC). En canvi, per a transmetre un títol valor al portador, n'hi ha prou amb el seu simple lliurament, sense més formalitats. A més, un títol valor amb venciment ajornat pot ser fet líquid en qualsevol moment abans del seu venciment mitjançant l'operació de descompte. D'altra banda, els títols que incorporen drets sobre béns (títols de tradició) faciliten la seva circulació sense necessitat de manipulació material, ja que per a transmetre les mercaderies, no és necessari lliurar-les materialment, i així, uns béns que es trobin en trànsit es poden transmetre abans de la seva arribada lliurant el coneixement d'embarcament o la carta de port que implica la seva propietat.

El títol valor es pot definir com un document transmissible la possessió del qual és necessària per a exercir el dret literal i autònom que s'hi esmenta.

De l'anàlisi d'aquesta definició resulta que el funcionament dels títols valor obeeix a tres principis que, si bé amb diferent intensitat, els caracteritzen.

- **Principi de legitimació**: la simple possessió (en els títols al portador) o la possessió unida a altres requisits (p. ex., clàusula d'endós en els títols a l'ordre) faculta a qui posseeix el títol per a exercir el dret sense necessitat de justificar la raó de l'adquisició.

- **Principi de literalitat**: el dret exigible és el que consta en el títol i amb les característiques que hi figuren. No es pot exigir res més, encara que es provi que en el pacte pel qual es va crear el títol es van assumir altres obligacions. És per això que, i a l'efecte d'aconseguir una uniformitat, se sol exigir una forma precisa a cada classe de títol valor.

- **Principi d'autonomia**: amb el títol s'exerceix un dret propi, independent del que va donar lloc, al principi, a la creació del títol i independent del dret dels posseïdors anteriors. I això és així perquè s'adquireix un títol, no la relació personal del deutor o del creditor. L'autonomia del dret incorporat facilita enormement la circulació dels títols, ja que, a diferència del

que passa amb les obligacions en general, el nou adquirent no subentra en la posició jurídica de l'anterior; no es col·loca en aquesta posició, sinó que adquireix un dret nou.

Exemple

Si A paga amb una lletra de canvi el mecànic B que arregla el seu cotxe i B fa un descompte d'aquesta lletra al seu banc, A està obligat a pagar el banc (posseïdor de la lletra), encara que el seu cotxe quedi mal arreglat. La relació A-B, per la qual es crea el document, no té rellevància en la relació A-banc. Aquest principi d'autonomia té el fonament en la necessitat de defensa de la seguretat del tràfic davant la seguretat jurídica. Si l'adquirent no té la seguretat que pot fer efectiu el crèdit, no l'admetria. És per això que, per a afavorir la circulació, se li configura com a títol abstracte (desconnectat del negoci pel qual es va crear). Qui s'obliga pel títol crea l'aparença que satisfarà aquesta obligació, i ha de fer efectiva aquesta aparença encara que en la seva relació jurídica inicial hi hagi un perjudici. Després podrà repetir (reclamar) contra el causant del perjudici, però, en principi, ha de pagar.

Tots aquests avantatges expliquen per què els títols valor van néixer en l'àmbit del tràfic econòmic mercantil de béns i serveis. La rapidesa i seguretat que exigeix el tràfic mercantil per a ser operatiu, perquè es puguin fer transaccions en massa, necessita instruments jurídics més àgils que la transmissió de crèdits o el lliurament material dels béns. I en això neix la idea d'incorporar el dret a un simple document per a permetre'n un exercici fàcil.

Pel que fa a les **classes de títols valor**, hi ha diverses classificacions, i les més significatives són la que atén el contingut del dret i la que atén la forma de designació del titular.

Atenent el **contingut del dret** que incorporen, se'n distingeixen tres tipus: de pagament, de participació i de tradició.

- Els **títols de pagament** incorporen un dret de crèdit pecuniari (xec, lletra de canvi, pagaré, obligacions, títols de deute públic, etcètera). Aquests títols confereixen al tenidor el dret a obtenir una suma de diners. Se solen denominar també *efectes de comerç*.

- Els **títols de participació social** incorporen els drets propis de la qualitat de soci o associat de la col·lectivitat de què es tracti (accions de la societat anònima, p. ex.). També se'ls denomina "valors mobiliaris".

- Els **títols de tradició** incorporen un dret sobre mercaderies, que pot ser de propietat (carta de port, coneixement d'embarcament, taló ferroviari, etcètera), de garantia (és el cas del *warrant* en els dipòsits en magatzems generals) o d'altres.

Per la **forma de designació del titular**, es parla de títols nominatius, al portador i a l'ordre. Cada un necessita diferents requisits per a la seva transmissió.

- En els **títols al portador**, qui està legitimat per a l'exercici del dret és el portador, sense cap altre requisit. La transmissió d'aquests títols exigeix, simplement, la seva tradició o lliurament sense cap altra formalitat. Se sobreentén que també hi ha d'haver un títol d'adquisició (compravenda, préstec etcètera), com en tots els altres supòsits de transmissió (teoria del títol i el mode).

- Els **títols a l'ordre** són els que designen com a titular una persona determinada o la persona que aquesta designi. Al principi, s'indica un titular concret, però aquest en pot designar al seu torn un altre, aquest segon un tercer, etc. Les lletres de canvi o els xecs són títols a l'ordre.

  Per a transmetre'ls és necessari un negoci jurídic, denominat endós, que és una declaració del titular del document, signada per ell, en virtut de la qual transmet aquest document a la persona que designa. Quan tractem les lletres de canvi, veurem el concepte i les classes d'endós.

- Els títols **nominatius** designen un titular concret que no pot designar al seu torn cap altre titular, i això els diferencia dels títols a l'ordre.

  Si en emetre un xec s'hi fa constar la clàusula "no a l'ordre", significa que volem que el xec no funcioni com a títol a l'ordre, sinó nominatiu. El títol nominatiu no és transmissible com a tal títol, ja que exclou la circulació; per això només es pot transmetre com un crèdit normal, pel sistema de la cessió de crèdits a què ja ens hem referit.

1.1. Pèrdua de funcionalitat dels títols valor. Les anotacions en compte

Malgrat que els títols valor van néixer per a facilitar el tràfic de drets i de béns, en l'actualitat hi ha tants milions de documents emesos, que la seva manipulació és gairebé impossible. La incorporació del dret en el document va representar un avenç en una economia poc desenvolupada, però actualment és una verdadera rèmora per a l'agilitat del tràfic. Per això es tendeix a substituir els títols valor documentals per simples **anotacions informàtiques**, molt més "manejables" i que, a més, ocupen menys lloc.

Les anotacions les regulen la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del mercat de valors (LMV) i el Reial decret 878/2015, de 2 d'octubre que la desenvolupa. L'article 5 LMV preveu la possibilitat que els valors negociables es puguin representar per mitjà d'anotacions en compte o per mitjà de títols (la modalitat de representació triada s'ha d'aplicar a tots els valors integrats en una mateixa emissió). Ara bé, si es tracta de valors admesos a negociació en mercats secundaris oficials o en sistemes multilaterals de negociació, la representació mitjançant anotacions en compte és obligatòria. I tant la representació mitjançant anotacions en compte com per mitjà de títols és reversible.

Els mercats secundaris oficials són els mercats regulats. Actualment es consideren així les borses de valors, el mercat de deute públic en anotacions, el mercat de futurs i opcions (MEFF) i el mercat de renda fixa (AIAF).

La doctrina discuteix si aquestes anotacions es poden considerar també títols valor, amb les característiques abans assenyalades respecte a aquests. En el títol valor, el dret s'incorpora en un document, a una cosa material. En canvi, en l'anotació resulta poc més que una metàfora dir que el dret s'incorpora a l'apunt informàtic.

Nota

El bon funcionament del sistema de compensació, liquidació i registre de valors (fase de postcontratació) és essencial en un financer.

Els registres de valors anotats en compte els gestionen les entitats legalment habilitades per a fer-ho (arts. 7 i 7 bis LMV i 30 a 56 RD 878/2015).

La creació de valors per mitjà d'anotacions en compte requereix l'elaboració per part de l'entitat que els emet d'un document en el qual consti la informació necessària per a identificar els valors integrats en l'emissió. Si es tracta de valors participatius, aquest document s'ha d'elevar a escriptura pública (que pot ser l'escriptura d'emissió). Si són valors no participatius, l'escriptura pública és potestativa i es pot substituir per altres formalitats (art. 6 LMV).

Els valors representats per mitjà d'anotacions en compte es constitueixen com a tals en virtut de la seva inscripció en el registre comptable corresponent (art. 8 LMV). La transmissió es produeix per transferència comptable i la inscripció de la transmissió a favor de l'adquirent produeix els mateixos efectes que la tradició dels títols. Aquesta transmissió és oposable a terceres persones des de la inscripció. La LMV recull un principi registral clàssic en establir que la tercera persona que adquireixi a títol onerós valors representats per mitjà d'anotacions en compte de la persona que, segons els assentaments del registre comptable, aparegui legitimada per a transmetre'ls no estarà subjecte a reivindicació, tret que en el moment de l'adquisició hagi actuat de mala fe o amb culpa greu (art. 9 LMV).

2. Títols de pagament: la lletra de canvi

Nascuda a l'edat mitjana per tal de permetre el traspàs de fons d'una plaça a una altra, la lletra pren el nom del primitiu contracte de canvi, principal ofici dels banquers. El canvi, que al principi va ser real (permuta d'unes monedes per altres en la mateixa plaça), es va haver de fer un dia de plaça a plaça, amb la qual cosa el banquer s'obligava a tornar a una determinada plaça les monedes que rebia en la d'origen. El canvi de moneda present per moneda absent es feia constar mitjançant un document notarial, que servia de prova de l'obligació assumida. No obstant això, fins al segle XVI, la lletra no passa de ser un mer títol de canvi a ser un títol de pagament. Hi va contribuir la incorporació de la clàusula a l'ordre i de l'endós. Els codis de comerç de 1829 i 1885 regularan la lletra de canvi i estendran l'aplicació de la seva normativa al pagaré i altres títols endossables (això mateix farà la Llei canviària i del xec).

2.1. Concepte i requisits

La lletra de canvi és un títol valor emès per una persona (anomenada *lliurador*) que ordena a una altra (anomenada *lliurat*) que faci el pagament d'una quantitat a un tercer (denominat *prenedor*) o a qui aquest designi, en un moment determinat.

La lletra està regulada per la **Llei canviària i del xec** (LCX), de 16 de juliol de 1985. Aquesta llei, que també regula el xec i el pagaré, estableix un sistema d'obligacions canviàries basat en l'aparença i en la bona fe i, a més de les normes substantives relatives a cada un dels títols valor, recull normes destinades a resoldre conflictes de lleis que puguin sorgir en relació amb aquests documents.

La lletra de canvi és un títol formal, és a dir, la validesa de les obligacions canviàries que conté queda subjecta al compliment d'una sèrie de requisits que s'estableixen a l'article 1 LCX, que assenyala:

"La lletra de canvi ha de contenir:

1) la denominació de lletra de canvi inserida en el text mateix del títol, expressada en l'idioma utilitzat per a redactar-lo;

2) el mandat pur i simple de pagar una suma determinada en pessetes o moneda estrangera convertible admesa a cotització oficial;

3) el nom de la persona que ha de pagar, denominada lliurat;

4) la indicació del venciment;

5) el lloc on s'ha d'efectuar el pagament;

6) el nom de la persona a la qual s'ha de fer el pagament o a l'ordre de la qual s'ha d'efectuar;

7) la data i el lloc en què es lliura la lletra;

8) la signatura de qui emet la lletra, denominat lliurador."

L'ordre de pagament ho és d'una suma determinada en qualsevol moneda admesa al canvi oficial a Espanya. El mateix format oficial incorpora l'ordre de pagament ("pagareu al venciment expressat"). Se n'ha d'assenyalar la moneda, altrament, no seríem davant una "suma determinada". La jurisprudència ha considerat que si falta la moneda però tots els elements de la lletra són espanyols (subjectes, lloc de pagament i emissió, etcètera), s'ha d'entendre que és la moneda oficial a Espanya, l'euro. De tota manera, en el format oficial de lletra actual ja consta directament la menció "moneda", per a advertir l'emissor que l'ha de fer constar. La suma es posa dues vegades: en números i en lletres. Si totes dues sumes no concorden, preval la suma que s'ha posat en lletres, ja que s'entén que l'escriptura amb lletres és més meditada, es presta menys a l'error.

El rigor de les formalitats exigides es reflecteix en l'article 2 LCX, quan assenyala que el document que no tingui algun d'aquests requisits "no es considera lletra de canvi". No obstant això, hi ha tres excepcions que recull aquest mateix article: **a)** si no s'expressa el venciment, la lletra es considera pagable a la vista; **b)** si no hi ha indicació especial, el lloc designat al costat del nom del lliurat es considera el lloc del pagament i, alhora, el domicili del lliurat; **c)** si no s'hi indica el lloc d'emissió, la lletra es considera lliurada (emesa) al lloc designat al costat del nom del lliurador. També assenyala que són clàusules facultatives totes les mencions posades en la lletra que siguin diferents de les de l'article 1 LCX.

És molt comú designar com a lloc de pagament un compte corrent d'una entitat de crèdit, per a la qual cosa fins i tot hi ha un requadre previst en la lletra. En aquest supòsit, l'entitat de crèdit que fa el pagament es denomina *domiciliatari*. Però no és un subjecte canviari (no assumeix cap obligació), sinó simplement un lloc de pagament.

Impresos

Als estancs es venen els impresos oficials de lletres de canvi (amb diferent preu segons quina hagi de ser la quantia que es fixi en la lletra).

Figura 1. Anvers de l'imprès oficial de lletra de canvi

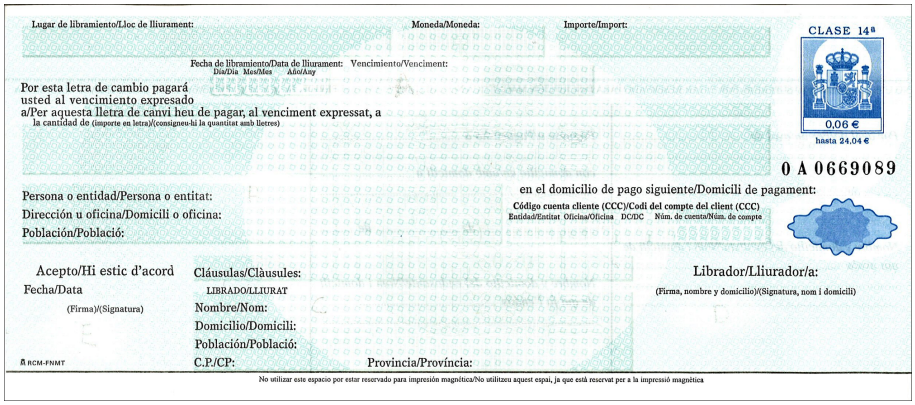

Figura 2. Revers de l'imprès oficial de lletra de canvi

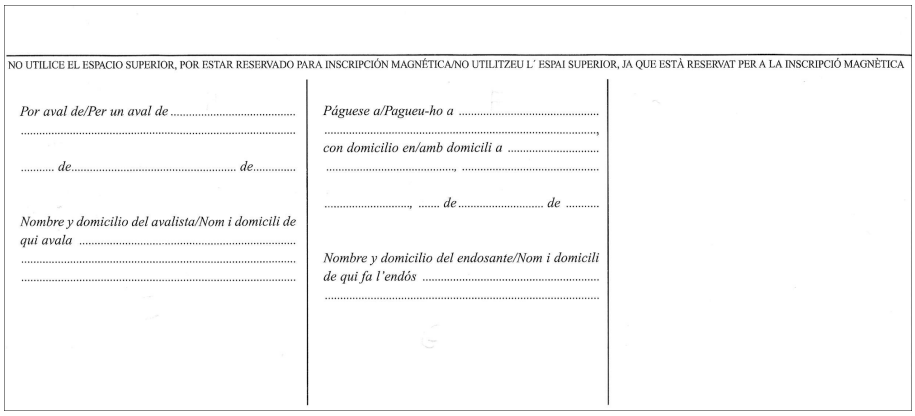

La LCX no exigeix que el document s'estengui en un imprès oficial, però sí que ho fa la Llei sobre l'impost d'actes jurídics documentats (art. 37 Reial decret legislatiu 1/1993, de 24 de setembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats). Si no s'estén en aquest document oficial, l'import de la lletra no podria ser exigit en el judici canviari especial que regula la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil reformada per la Llei 42/2015, de 5 d'octubre en els articles 819 a 827, sinó per mitjà del procediment ordinari.

Nota

En el judici canviari, un cop presentada la demanda, el jutge requereix el deutor perquè pagui en el termini de 10 dies i ordena l'embargament dels seus béns per la quantitat de la lletra, interessos de demora, despeses i costos.

En realitat, la norma fiscal diu que si no s'estén al document oficial, es perd la característica de ser títol executiu. Com que, des que va entrar en vigor la Llei de 7 de gener de 2000 d'enjudiciament civil (LEC), les lletres no són títols executius (no donen accés a un judici executiu, sinó al canviari), es pot entendre que la "sanció fiscal" es refereix al judici canviari.

La STS de 5 de març de 2014

La STS de 5 de març de 2014 fixa com a doctrina jurisprudencial que per a la iniciació del judici canviari de la LEC cal que es presenti, juntament amb la demanda, el document original de la lletra de canvi, xec o pagaré, d'acord amb els requisits previstos en la Llei canviaria i del xec, sense que, en cas contrari, es pugui entendre aportat el títol canviari.

La lletra sense eficàcia canviària per defecte de forma es podrà utilitzar com a document per a provar les relacions que han motivat l'emissió o transmissió de la lletra (venda, préstec...).

2.1.1. Lletra incompleta i lletra en blanc

La lletra que no té algun dels requisits essencials de l'article 1 LCX s'anomena **lletra incompleta**. Ara bé, la lletra incompleta en el moment de l'emissió, pot recollir després aquests requisits i aparèixer en el moment del seu venciment com a títol complet. És freqüent en el tràfic l'ús de la **lletra en blanc**, que és la que s'emet faltant alguna dada, amb intenció d'omplir-la posteriorment. En tot cas, ha de contenir, almenys, la denominació de *lletra de canvi* i la signatura d'algun subjecte canviari.

La STS de 14 d'abril de 2010 fixa com a doctrina jurisprudencial que la lletra de canvi és incompleta, perquè no té un element essencial, i no té valor canviari quan al seu venciment no hi consta la menció del prenedor, encara que la lletra estigui en poder del lliurador i no hagi passat a tercers aliens al negoci causal o el lliurador hagi signat en el dors de la lletra com a primer endossant, sempre que no s'expressi que ha estat girada a la pròpia ordre.

Es parla de *pacte de compleció* per a referir-se al que estableixen les parts sobre la manera com s'omplirà posteriorment la lletra.

2.1.2. Clàusules potestatives

A més de les mencions o clàusules obligatòries de l'article 1 LCX, la lletra pot contenir altres mencions potestatives (art. 2.2 LCX). La llei permet expressament les clàusules potestatives de domiciliació de la lletra (art. 5, 26.2 i 43), de lletra "no a l'ordre" (cas en què el títol no és transmissible, sinó en la forma i amb els efectes d'una cessió ordinària –art. 14–), d'acceptació parcial (art. 30), de designació d'indicats (persones que acceptaran o pagaran la lletra si és necessari –art.70–), de pagament amb interessos (art. 6), la de devolució "sense despeses" o "sense protest" (dispensant el tenidor de fer que s'aixequi protest per falta d'acceptació o per falta de pagament per a poder exercir les seves accions de regrés –art. 56–), d'exoneració de l'endossant de la garantia de pagament i acceptació (art. 18.1), de prohibició de nou endós (art. 18.2) o de prohibició de l'acceptació (art. 26).

Clàusules

En el model oficial hi ha un lloc especial que diu "Clàusules" i una línia ombrejada per a fer constar aquestes mencions potestatives.

2.2. Utilitat de la lletra de canvi

La utilitat de la lletra de canvi com a mitjà de pagament rau en tres de les seves característiques fonamentals:

a) la possibilitat d'exigir-ne l'import per mitjà d'un judici canviari;

b) la solidaritat dels subjectes obligats;

c) l'abstracció del seu deute.

L'import de la lletra, com s'ha assenyalat, és exigible judicialment per mitjà d'un judici especial, el judici canviari (art. 819 a 827 LEC), en què, alhora que es requereix al deutor perquè pagui, s'embarguen els seus béns en una quantitat suficient per al pagament del principal, els interessos i les costes. A més, el creditor no ha de demostrar la seva condició de tal; en té prou amb ser titular del document.

D'altra banda, davant el tenidor de la lletra, arribat el seu venciment, són obligats tots els subjectes que hagin signat la lletra com a acceptant, lliurador, acceptant o endossant. I aquesta obligació és solidària. El tenidor pot reclamar a qualsevol d'ells la quantia sencera del deute, sense observar cap ordre. Això atorga una gran seguretat al cobrament si n'hi ha més de dos d'obligats, ja que tots es converteixen en deutors solidaris, i el tenidor pot anar contra el que consideri més solvent d'entre tots ells. És més, en la lletra de canvi poden intervenir avaladors, que encara que en principi intervenen avalant un subjecte concret (acceptant, lliurador, etc.), jurídicament es converteixen també en deutors solidaris.

Contra l'acceptant (i els seus avaladors si n'hi ha), l'acció que es pot dirigir es denomina **acció directa**. Contra els altres subjectes canviaris, l'acció oposable es denomina **de regrés**. Per a exercir l'acció de regrés és necessari presentar la lletra al pagament en el termini establert i acreditar la seva falta de pagament. En canvi, això no és necessari per a exercir l'acció directa. Qui paga davant la reclamació del tenidor pot repetir al seu torn el pagament contra els subjectes anteriors a ell, d'acord amb el següent gràfic, però no contra els posteriors, que queden ja alliberats.

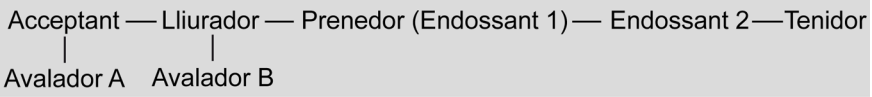

L'acceptant està obligat davant: el seu avalador (avalador A), el lliurador, l'avalador del lliurador (avalador B), l'endossant 1, l'endossant 2 i el tenidor. Si paga la lletra, allibera la resta d'obligats.

L'avalador de l'acceptant (avalador A) està obligat davant: el lliurador, l'avalador del lliurador (avalador B), l'endossant 1, l'endossant 2 i el tenidor. Si paga la lletra, allibera tots els obligats menys a l'acceptant.

El lliurador està obligat davant: el seu avalador (avalador B), l'endossant 1, l'endossant 2 i el tenidor. Si paga, allibera tots els obligats menys a l'acceptant i l'avalador d'aquest.

L'avalador del lliurador (avalador B) està obligat davant: l'endossant 1, l'endossant 2 i el tenidor. Si paga, allibera tots menys a l'acceptant, l'avalador d'aquest i el lliurador.

L'endossant 1 està obligat davant: l'endossant 2 i el tenidor. Si paga, solament allibera l'endossant 2.

L'endossant 2 està obligat davant: el tenidor. Si paga, no allibera cap obligat.

En últim lloc, es facilita el cobrament ja que davant tercers la lletra és abstracta. La lletra s'emet perquè entre lliurador i lliurat hi ha una relació que s'anomena *relació subjacent* (p. ex., el lliurat deu uns diners al lliurador i li paga acceptant una lletra. El deute és la relació subjacent). Al seu torn, entre lliurador i prenedor hi ha una relació que justifica la designació d'aquesta persona com a prenedor (p. ex., el lliurador deu uns diners al prenedor i es proposa pagar-los designant-lo com a creditor del lliurat). Aquesta relació no s'extingeix amb l'emissió de la lletra de canvi, sinó que continua existent. Davant tercers subjectes canviaris, aquesta relació no té cap rellevància. El que passi amb el deute entre lliurat i lliurador no afecta l'acceptant i els successius subjectes canviaris. Això dóna més seguretat al cobrament, ja que l'acceptant, lliurador, etcètera s'obliguen a pagar (davant subjectes canviaris que siguin tercers respecte de la relació subjacent) independentment de la raó per la qual al principi es van obligar.

L'acceptant accepta pagar i, encara que després es provi que el deute pel qual es va obligar a pagar no existia, continua estant obligat enfront tots els subjectes canviaris. I si paga, podrà repetir contra el lliurador mitjançant una acció causal o d'enriquiment injust.

No obstant això, cal dir que l'ús de lletres de canvi com a forma de pagament de deutes s'ha vist molt disminuït els últims temps, i en part és substituït per l'emissió de pagarés o per altres documents. En molts casos, el judici canviari (anteriorment, judici executiu) no és tan ràpid i fàcil per a obtenir el cobra-

ment com es voldria i, malgrat l'abstracció de la lletra, el nombre d'excepcions oposables al pagament és tan ampli que es perd la rapidesa que hauria de caracteritzar aquests litigis.

2.3. Teoria general de les declaracions canviàries

2.3.1. Principi d'autonomia de les declaracions canviàries

Les obligacions canviàries són autònomes les unes de les altres. Per això, la falsedat o vici d'una declaració, fins i tot la del lliurador, no invalida les obligacions dels altres signants.

Així ho recull l'article 8 de la LCX quan assenyala que "quan una lletra de canvi porti signatures de persones incapaces d'obligar-se (signatures falses) de persones imaginàries, o signatures que per qualsevol altra raó no puguin obligar les persones que hagin signat la lletra, o aquelles amb el nom de les quals aparegui signada, les obligacions dels altres signants no deixen de ser per això vàlides". Per tant, quan aparegui una declaració falsa, el signant aparent no respon. Ara bé, ell haurà de demostrar la falsedat de la signatura.

En el cas de falsificació d'una declaració canviària, els signants anteriors a la falsificació responen de conformitat amb el que apareixia. Al contrari, els signants posteriors han de respondre de conformitat amb el falsificat. El problema rau en el fet que els que van signar abans de la falsificació puguin provar realment quin text apareixia abans de la falsificació.

2.3.2. Declaració per mitjà d'un altre

Totes les declaracions canviàries es poden fer mitjançant un representant. A més és necessari fer-ho així, per exemple, quan qui declara és una persona jurídica. La LCX exigeix en l'article 9 als que signin en nom d'un altre:

- que estiguin autoritzats per a això amb poder de les persones en la representació de les quals actuen,

- que ho expressin clarament en l'antesignatura.

A més, declara que es presumeix que els administradors de companyies estan autoritzats pel sol fet del seu nomenament. Els acceptants i tenidors de lletres tenen dret a exigir als signants l'exhibició del poder.

Apoderament

Apoderament es fa constar en la lletra normalment amb una menció del tipus *p. p.*, *p. o.* o similar i, a més, s'hi ha de posar l'estampilla de l'empresa (el segell). La jurisprudència entén que complint un només de tots dos requisits es considera complerta la constància de l'apoderament.

En la jurisprudència hi ha dues actituds per al cas que un representant signi sense fer-hi constar que signa com a apoderat: **a)** ha de respondre el "representat", ja que realment el signant era representant i el tercer partia del fet que signava com a tal (simplement, hi ha hagut un "oblit"); **b)** ha de respondre el signant, ja que ha incomplert un requisit legal, i en no fer-hi constar l'apoderament aparenta que vol obligar-se ell.

Per al cas de falta de poder, l'article 10 LCX fa que qui signa sense poder de l'altra persona quedi obligat en virtut de la lletra. Si arriba a pagar la lletra, tindrà els mateixos drets que hauria tingut el supòsit representat. El mateix passa amb el representant que s'excedeixi en els seus poders, sense perjudici de la responsabilitat canviària del representat dins els límits del poder.

2.4. La creació de la lletra

La declaració canviària originària, és a dir, la que origina el naixement de la lletra, és la del lliurador que ordena al lliurat que pagui la lletra al seu venciment.

La necessitat d'aquesta declaració es recull en l'article 1.2 LCX, en exigir que consti "el mandat pur i simple de pagar una suma determinada en pessetes o moneda estrangera convertible, admesa a cotització oficial". Amb aquesta declaració, s'incorpora en la lletra el dret sobre la suma que s'hi indica i la garantia de l'acceptació i el pagament de la lletra que assumeix el lliurador. Aquest es pot eximir de garantir l'acceptació, però tota clàusula per la qual es pretengui eximir de la garantia del pagament "es considera com a no escrita" (art. 11 LCX).

L'article 1, números 3, 6 i 8 LCX, exigeix que consti el nom de la persona que ha de pagar la lletra (lliurat), el nom de la persona a la qual s'ha de fer el pagament o a l'ordre de la qual s'ha de fer (prenedor) i la signatura de qui emet la lletra (lliurador). Les figures de lliurat, lliurador i prenedor no s'han de correspondre necessàriament amb tres persones diferents. Així, pot ser que lliurat i lliurador siguin la mateixa persona; la lletra es denomina llavors *al propi càrrec* o *contra el propi lliurador* (A emet una lletra que lliura contra si mateix –apareix, per tant, com a lliurador i com a lliurat– per a pagar al seu creditor, que apareixerà com a acceptant). Pot ser que lliurador i prenedor siguin la mateixa persona; la lletra es denomina en aquest cas *a la pròpia ordre* o a favor del lliurador (A emet una lletra per a cobrar un deute al seu deutor, que apa-

reixerà com a lliurat –A és lliurador i prenedor–). L'existència de dues úniques persones físiques o jurídiques diferents no evita que les posicions jurídiques siguin sempre tres, cada una amb els drets i obligacions que els corresponen.

Com que, com s'ha assenyalat, el lliurador és qui emet (lliura) la lletra i en garanteix l'acceptació i el pagament, la seva signatura és un requisit essencial per a la validesa del títol. I per això aquesta consti sota de les mencions essencials de la lletra.

La designació tant del lliurat com del prenedor s'ha de fer pel nom i cognoms si es tracta d'una persona individual, i per la seva denominació o raó social, si es tracta d'una persona jurídica. El lliurat, encara que és la persona que rep l'ordre del lliurador, únicament s'obliga canviàriament quan accepta el pagament de la lletra en signar-la amb aquesta finalitat. Si no accepta, és com si no existís en la lletra de canvi, ja que no li és exigible cap obligació. Normalment, quan el lliurador emet la lletra demana en aquell mateix moment al lliurat que l'accepti, però es pot emetre i deixar l'acceptació per a un moment posterior. Per la seva part, el prenedor és la persona que posseeix el títol amb el dret a la suma pecuniària que hi ha incorporat. El prenedor pot endossar la lletra, i llavors assumeix a més la posició jurídica d'endossant. Qui l'adquireix d'ell s'anomena endossatari. Aquest endossatari pot endossar, al seu torn, la lletra (amb el qual es converteix, a més, en endossant), i així successivament. Qui té la lletra en un moment determinat s'anomena "tenidor" (al principi, ho és el prenedor. Si la transmet, ho és l'endossatari. I així successivament).

Com es pot observar, a més de la declaració del lliurador, a la lletra de canvi hi pot haver altres declaracions (acceptació, endós, aval), que també fan responsables els que les duen a terme del pagament de la lletra, amb la qual cosa es reforça així el crèdit canviari.

Signar la lletra

Per a assumir una obligació canviària és necessari signar en la lletra.

2.5. L'acceptació de la lletra

2.5.1. Concepte i caràcters

L'acceptació és la declaració per la qual el lliurat assumeix l'obligació de pagar la lletra al seu venciment. Amb l'acceptació, el lliurat es converteix en acceptant i es compromet a complir el mandat de pagament rebut del lliurador.

La STS de 5 d'abril de 2010 fixa com a doctrina jurisprudencial que l'omissió per part de qui signa l'acceptació d'una lletra de canvi d'antesignatura o d'una altra referència, al fet d'actuar per poder o per representació o com a administrador de l'entitat o societat que figura com a lliurada en la lletra, no allibera aquestes de responsabilitat com a acceptant, excepte quan el signant de

l'acceptació no té aquest poder o representació, i, al seu torn, qui accepta la lletra en aquestes condicions no s'obliga personalment, sinó que obliga l'entitat o societat que apareix com a lliurada si efectivament hi té poder o representació.

L'acceptació reforça notablement la posició del tenidor, ja que s'incorpora en el títol l'obligació de pagament més rigorosa.

L'acceptant és l'obligat canviari principal i directe. I si arribat el venciment, no paga, el tenidor, encara que sigui el mateix lliurador, té contra l'acceptant i el seu avalador l'acció directa derivada de la lletra de canvi per a reclamar **sense necessitat de protest**, tant en la via ordinària com en el procés especial canviari, l'import de la lletra, els interessos d'aquesta quantitat meritats des de la data de venciment de la lletra, calculats al tipus d'interès legal dels diners incrementats en dos punts, i altres despeses, inclosos les del protest i comunicacions (art. 49 LCX). El pagament de la lletra per part de l'acceptant allibera la resta d'obligats canviaris.

L'acceptació sempre és voluntària, en el sentit que el lliurat mai no està canviàriament obligat a acceptar la lletra. L'article 1 LCX exigeix, com a mencions essencials, el nom de lliurat, el nom de l'acceptant i la signatura de lliurador, però no la signatura del lliurat. Un pacte d'aquest amb el lliurador o un altre subjecte obligant-se a acceptar la lletra no té rellevància canviària, encara que el seu incompliment podrà servir per a una reclamació civil (extracanviària). El tenidor de la lletra de canvi podrà presentar-la a l'acceptació, en el lloc del seu domicili i fins a la data del seu venciment (art. 25 LCX).

D'acord amb el que disposen els articles 29 i 30 LCX, l'acceptació ha de complir aquests requisits:

a) Ha de figurar escrita en la lletra mateixa. No té validesa una acceptació verbal o la prestada en un document diferent de la lletra.

b) No és una declaració formal; n'hi ha prou amb una declaració expressa amb la paraula "accepto" o una altra d'equivalent, realitzada amb la signatura autògrafa del lliurat o del seu apoderat. Fins i tot es considera que hi ha acceptació si en l'anvers de la lletra figura la signatura del lliurat sense cap altra menció.

c) Ha de ser una declaració pura i simple (no condicionada). No obstant això, el lliurat la pot limitar a una part de la quantitat. Qualsevol altra modificació introduïda per l'acceptació en el text de la lletra de canvi equival a una negativa d'acceptació.

2.5.2. Presentació de la lletra a l'acceptació i falta d'acceptació

La presentació de la lletra a l'acceptació és necessària perquè pugui ser acceptada. Com a regla general, la presentació a l'acceptació és voluntària, si bé normalment el tenidor farà per a eliminar la incertesa de si el lliurat s'obliga canviàriament o no. El tenidor pot presentar la lletra a l'acceptació, en el lloc del seu domicili i fins a la data del seu venciment (art. 25 LCX).

Les úniques lletres que necessàriament s'han de presentar a l'acceptació són les girades a un termini des de la vista. Vista de la lletra i presentació a l'acceptació signifiquen el mateix.

En les lletres termini-vista la presentació a l'acceptació és indispensable per a poder iniciar el còmput del termini de venciment i s'ha de fer en el termini d'un any des de l'emissió. No obstant això, el lliurador pot escurçar aquell termini, o fixar-ne un de més llarg, i els endossants el poden escurçar (art. 27 LCX). Si el tenidor no presenta la lletra termini-vista a l'acceptació en aquells terminis, **la lletra queda perjudicada**, la qual cosa significa que aquest perd el dret a exigir l'import del lliurador, els endossants i els altres obligats (art. 63 LCX). I naturalment, el tenidor tampoc no pot comptar amb l'acció directa, ja que no s'ha produït l'acceptació.

Si un cop presentada la lletra a l'acceptació, aquesta no s'accepta, es produeixen dues conseqüències fonamentals: la primera, que el lliurat queda fora del cercle d'obligats canviaris; la segona, que si es fa constar de manera fefaent, aquesta negativa no afecta les obligacions assumides per la resta de signants de la lletra. Amb això, el tenidor pot exercir des de llavors la via de regrés, **sense haver d'esperar fins al venciment** de la lletra. Amb això, s'afavoreixen els interessos del tenidor canviari, encara que en certa manera es perjudiquin els dels altres subjectes. L'acreditació de la falta d'acceptació es regeix per les mateixes regles que l'acreditació de la falta de pagament; és per això que ens remetem a aquest punt.

2.6. L'endós

2.6.1. Concepte i requisits

La lletra de canvi és un títol circulant per essència. L'endós és un negoci jurídic que permet que el nou titular adquireixi els drets incorporats a la lletra de manera autònoma.

L'endós es pot definir com la declaració posada en la lletra per la qual el tenidor d'aquesta (creditor canviari) transmet el seu dret a una altra persona ordenant que se li pagui a ella o a la seva ordre.

La declaració d'endós es fa normalment al revers de la lletra, i l'únic requisit essencial que necessita és que hi consti la signatura de l'endossant (art. 16.1 LCX). Amb la seva signatura, l'endossant manifesta el seu consentiment per a la transmissió del títol, i per tant resulta obligat canviari. Mitjançant la cadena d'endossos, l'últim endossatari queda legitimat per a exercir els drets incorporats en la lletra.

La lletra de canvi, encara que no estigui expressament lliurada a l'ordre, és transmissible per endós. Les úniques lletres que no es poden endossar són les lliurades "no a l'ordre" o una altra expressió equivalent. Això provoca que el títol únicament sigui transmissible en la forma i amb els efectes d'una cessió ordinària (art. 14.1 i 2 LCX).

La cessió ordinària de la lletra transmet al cessionari tots els drets del cedent en els termes que preveuen els articles 347 i 348 del CdeC. El cessionari té dret al lliurament de la lletra (art. 24 LCX). Per la seva part el CdeC regula en aquests articles la transmissió dels crèdits mercantils no endossables ni al portador. Aquests crèdits, els pot transmetre el creditor **posant en coneixement del deutor la transferència**, sense necessitat del consentiment d'aquest. El deutor queda obligat amb el nou creditor en virtut de la notificació, i des que té lloc no es reputa pagament legítim, sinó el que es faci a aquest. El cedent respon **de la legitimitat del crèdit i de la personalitat amb la qual va fer la cessió**; però no de la solvència del deutor, llevat de pacte exprés.

L'endós ha de ser **total, pur i simple**. L'article 15 LCX considera no escrita qualsevol condició en què l'endós aparegui subordinat i declara nul l'endós parcial.

La designació de l'endossatari no és precisa, ja que si no apareix, es considera **endós en blanc** (art. 16.2 LCX). Quan l'endós és en blanc, el tenidor, d'acord amb l'article 17 LCX, pot:

a) Completar l'endós en blanc, amb el seu nom o amb el d'una altra persona.

b) Endossar la lletra novament en blanc o fer-ho designant un endossatari determinat. Sempre que fa un endós, encara que sigui en blanc, l'acceptant queda obligat –signa en la lletra amb la qual cosa assumeix l'obligació de pagament de la mateixa.

c) Lliurar la lletra a un tercer, sense completar l'endós en blanc i sense endossar-la. Aquest és l'anomenat **endós al portador**. Com que únicament queda obligat canviàriament qui signa en la lletra, el tenidor d'un endós en blanc que fa un endós al portador "desapareix", és a dir, no figura en la lletra ni com a endossatari (creditor canviari) ni com a endossant (obligat canviari).

L'endós es pot fer a favor del lliurat, tant si ha acceptat com si no, del lliurador o de qualsevol altra persona obligada en la lletra, i totes aquestes persones la poden endossar de nou (art. 14.3 LCX). Aquest és l'anomenat **endós de retorn**.

Títol al portador

És curiós que un títol essencialment nominatiu, com la lletra, pugui actuar com a títol al portador.

La data de l'endós tampoc no és un requisit essencial. La LCX permet que aquest es faci en qualsevol moment, abans o després del venciment de la lletra, i presumeix, llevat de prova en contra, que l'endós sense data s'ha fet abans d'acabar el termini per a aixecar protest. L'endós posterior al venciment no el pot fer l'acceptant i produeix els mateixos efectes que un endós anterior. Tanmateix, l'endós posterior al protest o a la declaració equivalent per falta de pagament o al venciment del termini establert per a aixecar el protest no produeix altres efectes que els d'una cessió ordinària (art.23 LCX).

2.6.2. Efectes de l'endós

De l'endós es deriven tres efectes fonamentals:

a) Efecte translatiu. L'endós transmet el títol i els drets incorporats a aquest per si mateix, sense haver de demostrar les raons de l'endós. Ara bé, la clàusula d'endós no confereix per si mateixa la propietat de la lletra, sinó que ha d'anar acompanyada de la tradició (lliurament de la lletra). La teoria del títol i el mode també regeix per a la lletra de canvi com a cosa moble ("la propietat s'adquireix [...] per conseqüència de certs contractes mitjançant la tradició" –art. 609 del Codi civil–).

b) Efecte legitimador. L'endós legitima l'endossatari per a fer valer el seu dret davant els obligats canviaris. L'endós únic, o la cadena d'endossos, genera una aparença de titularitat del dret a favor de l'últim endossatari; això, unit a la possessió del títol, és suficient per a reclamar el crèdit canviari i perquè l'obligat al pagament s'alliberi vàlidament complint davant aquest. La LCX considera el tenidor de la lletra de canvi portador legítim d'aquesta quan justifiqui el seu dret per una sèrie no interrompuda d'endossos, encara que l'últim endós sigui en blanc. I assenyala que, per al cas que una persona sigui desposseïda d'una lletra de canvi per la causa que sigui, el nou tenidor que justifiqui el seu dret en la forma indicada en el paràgraf precedent no està obligat a tornar la lletra si la va adquirir de bona fe (art. 19 LCX).

c) Efecte de garantia. L'endossant respon davant l'endossatari del pagament i l'acceptació de la lletra de canvi davant els tenidors posteriors com a obligat canviari solidari. Però aquest efecte de garantia no és essencial, i el pot excloure mitjançant una clàusula, en endossar. En aquest cas, no respondrà davant les persones a les quals ulteriorment s'endossi la lletra (art. 18 LCX).

Els efectes de legitimació i garantia es donen de manera completa en l'anomenat "endós ple". Però la llei també regula dos supòsits en els quals amb l'endós no es busca la finalitat de transmissió de titularitat del crèdit, sinó una funció d'apoderament o de garantia. En aquests supòsits es parla d'"**endossos limitats**"; ho són el d'apoderament i el de garantia.

L'endós d'apoderament es fa amb la finalitat que l'endossatari representant pugui cobrar la lletra i després lliurar la quantitat a l'endossant representat. Per a això, no n'hi hauria prou amb un poder notarial, ja que només pot cobrar la lletra el seu tenidor legítim, qui hi estigui designat com a titular. Aquest endós no té efecte de garantia ni de legitimació ni de transmissió ple. En realitat, l'endossatari cobra per compte de l'endossant, i n'ocupa la seva posició jurídica. Si la lletra no es paga, per exemple, l'endossatari no podria accionar contra l'endossant (que és qui li encarrega el cobrament).

La LCX el regula en l'article 21 en assenyalar que, quan l'endós contingui la menció *valor al cobrament*, *per a cobrança*, *per poder*, o qualsevol altra que indiqui un simple mandat, el tenidor pot exercir tots els drets derivats de la lletra de canvi, però no pot endossar-la sinó és a títol de comissió de cobrança (un altre endós d'apoderament). En aquest cas, els obligats canviaris només poden invocar contra el tenidor les excepcions que es puguin al·legar contra l'endossant.

L'endós de garantia busca utilitzar la lletra com a garantia pignorativa d'un crèdit (penyora de la lletra). Si el deute es paga, l'endossatari tornarà la lletra a l'endossant. Si el deute no es paga, l'endossatari adquireix la plena titularitat de la lletra i la pot cobrar, i ha de tornar l'excés sobre el seu deute a l'endossant. Aquest endós no produeix efectes de transmissió immediats, sinó segons que es pagui o no el deute garantit. Si finalment l'endossatari adquireix la titularitat de la lletra, actuarà com a subjecte canviari normal. La LCX ho regula en l'article 22, en establir que quan un endós contingui la menció *valor en garantia*, *valor en penyora*, o qualsevol altra que impliqui una garantia, el tenidor pot exercir tots els drets que deriven de la lletra de canvi, però l'endós fet per ell només valdrà com a comissió de cobrança (endós d'apoderament). En aquest cas, els obligats canviaris no poden invocar contra el tenidor d'una lletra rebuda en penyora o en garantia les excepcions fonamentades en les seves relacions personals amb l'endossant en garantia, llevat que el tenidor, en rebre la lletra, hagi procedit expressament en perjudici del deutor.

2.7. L'aval

2.7.1. Concepte i requisits

L'aval és la declaració canviària per la qual una persona garanteix l'obligació de pagament de la lletra assumida per un obligat canviari.

Mitjançant la declaració d'"aval", l'avalador es converteix en obligat canviari solidari. L'aval canviari, encara que té moltes similituds amb la fiança ordinària, se'n diferencia en diversos aspectes. Tots dos són garanties personals, però, a diferència de la fiança, que té caràcter accessori, no pot existir sense una obligació vàlida (art. 1824 CC), l'aval té existència independent de l'obligació principal. La LCX considera vàlid l'aval encara que l'obligació garantida sigui nul·la per qualsevol causa que no sigui la de vici de forma. Fa respondre a l'avalador de la mateixa manera que l'avalat, i no pot oposar les excepcions personals d'aquest. A més, quan l'avalador paga la lletra de canvi, adquireix els drets que se'n deriven contra la persona avalada i contra els que siguin responsables canviàriament respecte d'aquesta última (art. 37 LCX). D'altra banda, en la fiança hi ha el benefici d'excussió a favor del fiador (art. 1830 CC), que permet que el fiador no es vegi obligat a pagar fins que no s'hagi intentat primer el cobrament del deutor principal. En canvi, l'avalador és un obligat solidari que no pot exigir que es reclami en primer lloc a l'avalat.

Respecte a la forma de l'aval, és essencial la signatura de l'avalador. Ha de constar en la lletra o en el seu suplement (hi ha un lloc destinat a això al revers de la lletra), i s'expressa mitjançant les paraules *per aval* o qualsevol altra formula equivalent. No obstant això, l'article 36 LCX estableix que n'hi ha prou amb la signatura en l'anvers de qui no sigui lliurat ni lliurador (ja que la signatura del lliurat en l'anvers és acceptació; i la del lliurador, lliurament) perquè s'entengui fet l'aval. L'aval ha d'indicar a qui s'avala. A falta d'aquesta indicació, s'entén avalat l'acceptant, i a falta d'acceptació, el lliurador.

Suplement de la lletra

La LCX permet que, quan l'extensió de les mencions de la lletra així ho exigeixi, s'incorpori un suplement, on podran fer-se constar totes aquelles mencions excepte les de l'article 1, que han de constar en la lletra mateixa. (art. 13 LCX).

L'aval pot ser total o parcial i el pot prestar un tercer o també un signant de la lletra. Respecte a la data, es pot subscriure fins i tot després del venciment i denegació de pagament de la lletra, sempre que, en atorgar-se, no hagi quedat alliberat ja l'avalat de la seva obligació canviària (art. 35 LCX).

2.7.2. Efectes de l'aval

En funció de qui s'avala, l'avalador respon en via directa (si avala l'acceptant) o en via de regrés (si avala el lliurador o un endossant). I també en funció d'això, quan pagui pot repetir el pagament contra l'avalat i contra els subjectes canviaris anteriors a ell, per mitjà de les accions que corresponguin.

Així, si avala l'acceptant i paga, només pot repetir el pagament reclamant l'acceptant per la via directa. Si avala el lliurador i paga, pot repetir el pagament reclamant el lliurador per la de regrés, o l'acceptant per la directa.

Com s'ha assenyalat, l'avalador ocupa una posició autònoma respecte de l'avalat. Això implica que no pot oposar (quan el demandin per una acció cambiària) les excepcions personals de l'avalat, i sí les personals que pugui tenir el mateix avalador contra el demandant; i a l'avalador no se li poden oposar (quan reclami ell, perquè va pagar i vol recuperar-ho) les excepcions personals que el demandat pugui tenir contra l'avalat.

2.8. El venciment de la lletra

El venciment de la lletra fa referència a la data en què s'ha de pagar la lletra.

El venciment no s'ha d'expressar necessàriament mitjançant dia, mes i any. L'article 38.1 LCX admet quatre venciments diferents o maneres de fer constar la data en què la lletra s'ha de pagar:

1) venciment a dia cert (per exemple, sis de juliol de 2010),

2) venciment a un termini des de la data (per exemple, sis mesos data),

3) venciment a la vista (la lletra venç quan es presenta al lliurat perquè la pagui),

4) venciment a un termini des de la vista (per exemple, tres mesos vista).

Si no es fa constar de cap manera concreta, en la casella destinada a aquest efecte, en el model oficial, la lletra, tal com s'ha assenyalat, s'entén que venç "a la vista". Un venciment impossible (p. ex., 30 de febrer, o en una data anterior al lliurament de la lletra) equival a una lletra sense designació de venciment. I qualsevol altre tipus de venciment diferent dels que preveu l'article 38. 1 LCX o un venciment successiu provoca la nul·litat de la lletra (art. 38.2 LCX).

La lletra de canvi emesa **a dia cert** venç **en aquesta data**. La lletra lliurada "**a la vista**" és pagable en el moment en què es **presenti al pagament**, si bé s'ha de presentar dins l'any següent a la data de lliurament (art. 39 LCX).

La lletra girada a un **termini des de la data** venç **en funció de la data d'emissió**. Així, si la lletra s'ha girat a "tres mesos data", vencerà al cap de tres mesos comptats des de la seva data d'emissió.

La lletra girada a un **termini des de la vista**, venç **en funció de la data de l'acceptació** o, a falta d'aquesta, de la del protest o declaració equivalent. Així, si la lletra s'ha girat a "tres mesos vista", vencerà al cap de tres mesos comptats des de la data de presentació a l'acceptació (o del protest o de la declaració equivalent) (art. 40 LCX). La lletra s'ha de presentar a l'acceptació dins el termini d'un any des de la seva emissió.

El còmput dels mesos en les lletres de canvi lliurades a un o diversos mesos a partir de la seva data o de la vista, es fa de data en data. Així, en una lletra girada quan en el mes del venciment no hi hagi un dia equivalent a l'inicial del còmput s'entén que el termini expira l'últim del mes (art. 41 LCX).

2.9. El pagament de la lletra

2.9.1. Pagament voluntari

La LCX parteix del fet que la lletra es "presenta" físicament al lliurat (acceptant o no). Però no se sol fer així. Els bancs simplement carreguen l'import de la lletra en el compte en què es va domiciliar el pagament, i avisen prèviament el lliurat que faran aquest càrrec. Si no hi ha fons suficients en aquest compte, o si el banc domiciliatari té l'ordre de no pagar la lletra, aquesta s'impagarà.

Les lletres ja no "viatgen físicament", com passava abans. El banc que s'encarrega de cobrar-la (la majoria de lletres es cobren per mitjà del banc del tenidor) introdueix les dades en un sistema informàtic interbancari i es queda en poder de la lletra. És l'anomenat "truncament".

Si es produeix un pagament voluntari, l'acabament de la lletra s'entén que és "normal", la lletra ha complert la seva funció sense més problemes. En general, el pagament queda demostrat pel càrrec bancari que es fa en el compte on es va domiciliar el pagament. Així mateix, es "torna" o lliura la lletra a qui la paga i es fa constar el "he rebut" del creditor (així, qui paga té una prova física del pagament).

2.9.2. La falta de pagament. El protest

El tenidor d'una lletra pagable a dia fix o a un termini a comptar des de la data o des de la vista, ha de presentar la lletra de canvi al pagament el dia del seu venciment o en un dels dos dies hàbils següents (art. 43.1 LCX). Si la presenta fora d'aquest termini, es perden les accions de regrés, i el tenidor s'ha de dirigir per a cobrar la lletra contra l'acceptant, si n'hi ha.

Com hem assenyalat anteriorment, si presentada la lletra **a l'acceptació**, el lliurat no l'accepta, des d'aquell moment es pot exercir l'acció de regrés sense necessitat d'esperar al venciment.

Si un cop presentada la lletra **al pagament**, el lliurat el denega, el tenidor, encara que sigui el mateix lliurador, té contra l'acceptant i el seu avalador l'acció directa derivada de la lletra de canvi (art. 49.2 LCX).

La presentació de la lletra dins el termini per part de l'acceptant i l'acreditació de la falta d'acceptació o de pagament són indispensables per a mantenir la via de regrés contra el lliurador, els endossants i els seus respectius avaladors. L'acció directa contra l'acceptant i el seu avalador no es perd fins passats tres anys, comptats des de la data del venciment (art. 88.1). Aquesta acció no requereix de cap formalitat per poder mantenir-la.

Per tant, és de gran importància acreditar per a conservar la via de regrés que es va presentar la lletra al pagament (o a l'acceptació) i que aquest es va denegar. L'article 51 LCX estableix dos sistemes d'acreditació:

1) Protest notarial: mitjançant el qual el creditor acudeix al notari, perquè aquest doni fe de l'impagament. El notari notifica al deutor que el creditor afirma que no vol pagar; concedeix un termini al deutor perquè comparegui a la notaria i pagui la lletra, o al·legui les raons per les quals nega el pagament; transcorregut aquest termini, i si el deutor no ha pagat a la notaria, el notari aixeca acta, i dóna fe que el deutor no vol pagar (el notari ja ho ha comprovat de la forma assenyalada).

El protest notarial per falta d'acceptació s'haurà de fer dins els terminis fixats per a la presentació a l'acceptació o dels vuit dies hàbils següents. El protest per falta de pagament d'una lletra de canvi pagable a dia cert o a cert termini des de la seva data o des de la vista s'haurà de fer en un dels vuit dies hàbils següents al del venciment de la lletra de canvi. Si es tracta d'una lletra pagable a la vista, el protest s'haurà d'estendre en el termini indicat per al protest per falta d'acceptació. El protest per falta d'acceptació eximeix de la presentació al pagament i del protest per falta de pagament.

2) Declaracions equivalents al protest notarial: valen igual que un protest notarial. Són les declaracions posades en la lletra i signades per: **a)** el mateix lliurat, denegant l'acceptació o el pagament; **b)** el domiciliatari o la Cambra de Compensació, denegant el pagament. Qualsevol d'aquestes val com a protest i, a diferència del protest, no tenen cap cost.

La declaració del lliurat, del domiciliari o de la Cambra de Compensació s'ha de fer dins els terminis establerts per al protest notarial.

A més, si en la lletra s'ha inserit la clàusula "**sense despeses**" **o** "**sense protest**", no fa falta protest notarial ni declaracions equivalents per a acreditar la falta d'acceptació o de pagament. Per tant, s'eximeix el creditor de protestar; però això no l'eximeix de presentar la lletra al pagament (art. 56 LCX). No obstant això, a la pràctica, malgrat que existeixi aquesta clàusula, el creditor normalment sol·licita al domiciliatari o al lliurat que faci constar l'impagament.

Si, al contrari, s'insereix la clàusula "**amb despeses**" o "**amb protest**", és necessari aixecar protest notarial. Les declaracions equivalents, en aquest cas, no valen com a protest. El deutor exigeix el protest notarial perquè representa una forma d'acreditació amb més garantia que realment se li va presentar la lletra i no la va voler pagar. S'anomena "amb despeses" perquè implica suportar el cost de la intervenció del notari; cost que haurà de pagar el deutor.

2.9.3. Reclamació judicial del pagament

En tot cas, produït l'impagament de la lletra, se'n pot fer la **reclamació judicial** de l'import. Per a reclamar judicialment n'hi ha prou amb:

a) haver presentat la lletra termini-vista a l'acceptació i que el lliurat s'hagi negat a acceptar-la, i hagi acreditat aquesta negativa a l'acceptació d'alguna de les formes assenyalades;

b) altrament, haver presentat la lletra al cobrament i que el lliurat s'hagi negat a pagar-la, i hagi acreditat aquesta presentació i la negativa al pagament d'alguna de les formes esmentades.

No és un requisit legal intentar que el pagament voluntari el faci algun dels altres obligats canviaris, encara que, òbviament, el creditor ho intentarà primer per a evitar el judici canviari.

Accions canviàries i extracanviàries

Les **accions canviàries** que es poden interposar per al cobrament de la lletra de canvi són la **directa**, contra l'acceptant i els seus avaladors, i la de **regrés**, contra els altres obligats canviaris. Aquestes són les anomenades accions canviàries, ja que neixen de la mateixa lletra de canvi i es poden exercir per la via ordinària o pel judici canviari. Aquest últim atorga més facilitat per al cobrament, ja que des d'un principi es procedeix a l'embargament de béns del deutor.

Per a exercir l'acció directa, no és necessari protest, però sí per a exercir les accions de regrés. L'acció directa prescriu al cap de tres anys des del venciment de la lletra. La de regrés, al cap de l'any o al cap de sis mesos des del protest, segon que sigui la del tenidor contra el lliurador o endossant, o la de l'obligat que va pagar i vol repetir contra els obligats anteriors (art. 88 LCX).

Exemple

El tenidor reclama a l'avalador del lliurador, per al qual té el termini d'un any. Aquest avalador, al seu torn, pot reclamar: contra el lliurador, mitjançant una altra acció de regrés, en un termini de sis mesos des que va pagar; o contra l'acceptant, mitjançant l'acció directa, per al qual li queden, com a poc, dos anys.

Juntament amb aquestes accions canviàries, es pot fer referència a les anomenades **accions extracanviàries**. Aquestes no persegueixen ja el cobrament de la lletra com a tal títol valor; és més, només poden operar quan el cobrament no ha estat possible. Busquen, o bé exigir el compliment efectiu de la relació subjacent (p. ex., pagament de la mercaderia en una compravenda), ja que no s'ha pogut aconseguir de manera canviària, o bé que respongui qui s'hagi enriquit injustament amb la falta de pagament de la lletra (acció d'enriquiment injust o enriquiment canviari).

L'acció causal és la que dimana de la relació subjacent; és per això que els seus requisits, el seu règim i la seva legitimació es regeixen per la relació de què es tracti: préstec, compravenda, subministrament, etc. És subsidiària, en el sentit que abans s'ha d'haver intentat el pagament voluntari, però es pot exercir fins i tot sense haver exercit accions canviàries. La doctrina i la jurisprudència admeten que es pugui al·legar com a reclamació subsidiària de l'acció canviària. Però l'acció causal es perd si el creditor va deixar prescriure l'acció canviària (art. 1170 CC).

Quant a l'acció d'enriquiment canviari, és el més subsidiari, ja que només es pot interposar quan les canviàries i la causal no han prosperat. L'exerceix el creditor impagat contra el lliurador, l'acceptant o l'endossant que s'hagi enriquit, i requereix que la lletra no s'hagi cobrat per l'omissió dels actes exigits per la llei per a la conservació dels drets que es deriven del títol (art. 65 LCX). Si les accions canviàries i causals ja no es poden exercir (per exemple, per prescripció), algun subjecte s'haurà enriquit: haurà rebut alguna cosa o haurà pagat un deute sense donar res a canvi. Contra aquest subjecte es pot exercir l'acció d'enriquiment en el termini de tres anys després que s'hagi extingit la canviària.

No s'han de confondre les accions canviàries i les extracanviàries amb el judici canviari o el judici que correspongui per raó de la quantia (normalment, el judici ordinari).

Accions canviàries o extracanviàries es refereixen a què es reclama: la lletra de canvi (canviàries), o la relació subjacent o l'enriquiment injustificat (extracanviàries).

Les accions canviàries es poden interposar mitjançant un judici canviari o mitjançant un judici ordinari. Per tant, no s'ha d'identificar ni s'ha de confondre l'acció canviària amb el judici canviari (encara que, normalment, les accions canviàries s'exerceixen pels tràmits del judici canviari). Les accions extracanviàries només es poden exercir en un judici ordinari.

Excepcions canviàries i extracanviàries

Per a facilitar el cobrament de la lletra, la LCX limita les excepcions que el demandat pot oposar a les pretensions del tenidor, tant en un judici ordinari com canviari. Les excepcions són raons que al·lega el demandat per no pagar. Si el jutge estima o admet alguna de les excepcions, desestimarà l'acció canviària interposada. Aquesta limitació és de crucial importància per a la lletra de canvi, ja que la seguretat del tràfic exigeix que els títols valor de pagament siguin fàcil de cobrar, i és per això que les excepcions oposables a això han de ser les mínimes exigibles.

Certa doctrina i certs sectors econòmics han manifestat, per això, que l'elenc d'excepcions que permet l'article 67 LCX és massa extens i facilita maniobres dilatòries del pagament, amb la qual cosa la finalitat d'abstracció del títol i de rigor canviari que persegueix la

mateixa llei queda diluïda. De fet, per aquestes i altres raons la credibilitat que avui en dia una lletra de canvi dóna respecte al seu pagament es troba molt disminuïda en el sentir de molts sectors econòmics, que busquen altres títols valor i mitjans jurídics per a assegurar el cobrament dels seus crèdits.

En primer lloc, es poden oposar les excepcions que neixen de les relacions personals entre demandant i demandat. Aquí entra en joc la relació subjacent (la que origina la creació, transmissió o garantia de la lletra) que existeix entre els subjectes en qüestió. Aquestes excepcions se solen denominar **extracanviàries o personals**, ja que depenen d'aquesta relació entre les parts i no de la relació canviària, que implica una sèrie d'obligacions iguals per a tots els subjectes.

En l'exemple que vam posar a l'inici del mòdul, si A paga amb una lletra de canvi al mecànic B que arregla el seu cotxe i B fa un descompte d'aquesta lletra al seu banc, A està obligat a pagar al banc (posseïdor de la lletra), encara que el seu cotxe quedi mal arreglat. La relació A-B, per la qual es crea el document, no té rellevància en la relació A-banc. Aquest defecte de reparació és una excepció personal, no oposable al banc, que no sap res de la raó per la qual A va acceptar la lletra. Si, en canvi, el banc reclama a B, quan B després reclami a A, aquest sí que li podrà oposar que el treball està mal fet, i negar-se a pagar, ja que pot fer valer la relació personal amb ell.

A un tenidor no li són oposables les excepcions basades en les relacions personals que el demandat per l'acció canviària (deutor) tingui contra el lliurador o amb els tenidors anteriors.

Sí, en canvi, són oposables al tenidor les excepcions basades en les seves relacions personals amb el deutor reclamat (art. 67.1 LCX). Són supòsits concrets d'excepció personal:

a) L'excepció de falta de compliment (també anomenada "falta de provisió de fons") si el demandat és la contrapart del contracte causal i aquest va ser incomplert o resolt.

b) L'excepció de lletra de favor. De vegades, l'acceptant no deu res al lliurador, i simplement accepta la lletra perquè aquest pugui descomptar la lletra i obtenir liquiditat. Confia que el lliurador, quan arribi el venciment, pagarà la lletra. En aquests casos, l'acceptant no pot oposar que la lletra és de favor davant el prenedor o un tercer de bona fe, però sí que podrà fer-ho si ho reclama el lliurador.

c) Relacions concretes demandant-demandat. Encara que no siguin les parts del negoci causal, pot ser que entre ells tinguin una relació personal específica: p. ex., el demandant deu alguna cosa al demandat (aquest oposarà la compensació), o va pactar amb ell renovar la lletra o esperar-ne el cobrament.

També es poden oposar al tenidor les excepcions que el deutor tingui davant tenidors anteriors si, en adquirir la lletra, el tenidor va procedir expressament en el seu perjudici (art. 20 LCX); és a dir, coneixia que hi havia una relació personal mal complerta i va admetre l'endós per a impedir que el deutor pogués oposar-la. Es tracta de l'anomenada *exceptio doli*, que actua quan la transmissió es fa a un simple "testaferro", que actua en realitat per compte del transmitent. Es fingeix una transmissió perquè el demandat no pugui oposar a l'adquirent

l'excepció personal que tenia contra el transmitent. Malgrat aquesta ficció, si el demandat prova aquesta condició de testaferro, podria oposar al "fals o presumpte adquirent" les mateixes excepcions que té davant qui li va transmetre.

Juntament amb aquestes excepcions, l'article 67.2 LCX n'estableix altres que ja no depenen de les relacions personals entre subjectes, sinó que dimanen de la pròpia relació canviària; és per això que es denominen **excepcions canviàries** (certa doctrina les denomina excepcions reals). Aquestes excepcions són, com a regla general, oposables a qualsevol tenidor. El precepte esmentat estableix tres grups:

a) la inexistència o falta de validesa de la seva pròpia declaració canviària (del demandat), inclosa la falsedat de la signatura;

b) la falta de legitimació del tenidor o de les formalitats necessàries de la lletra de canvi, de conformitat amb el que disposa la llei (es tracta de casos de falta d'alguna formalitat essencial, la cadena d'endossos incorrecta, etcètera);

c) l'extinció del crèdit canviari el compliment del qual s'exigeix al demandat (p. ex., per prescripció, per pagament, per falta de presentació al cobrament, etcètera).

Aquestes excepcions es basen en el principi de *numerus clausus*: no es pot oposar al pagament per qualsevol raó, sinó només per alguna de les raons incloses en el dit article 67 LCX; i només les pot oposar el demandat davant accions canviàries (no davant accions extracanviàries). Es tracta de facilitar el pagament de la lletra; però, de fet, i tal i com s'hi ha assenyalat hi ha massa excepcions oposables.

3. Títols de pagament: el xec

3.1. Concepte i diferències amb la lletra de canvi

El xec és un títol que incorpora una ordre de pagament que el client (lliurador) d'un banc (lliurat) dóna a aquest perquè pagui una quantitat determinada de diners a la persona que hi ha designada (prenedor), sempre que hi hagi una provisió de fons prèvia del lliurador en poder del lliurat.

Així, el xec funciona com un instrument de pagament que evita el maneig de diners metàl·lics basats en el "contracte de xec" entre lliurador i lliurat, normalment integrat dins un contracte de compte corrent bancari, pel qual el banc es compromet a atendre les ordres de pagament del lliurador sempre que hi hagi fons en el seu compte.

D'acord amb l'article 106 LCX, el xec haurà de contenir:

1) la denominació de xec inserida en el text mateix del títol expressada en l'idioma utilitzat per a la redacció del títol;

2) el mandat pur i simple de pagar una suma determinada en pessetes o en moneda estrangera convertible, admesa a cotització oficial;

3) el nom de qui ha de pagar, denominat lliurat, que necessàriament ha de ser un banc;

4) el lloc de pagament;

5) la data i el lloc de l'emissió del xec;

6) la signatura de qui expedeix el xec, denominat lliurador.

En general, la normativa del xec és molt semblant a la de la lletra de canvi, i, de fet, la Llei canviària fa remissions a la regulació de la lletra (en matèria de signatures falses, requisits esmenables, endós, aval, etcètera). No obstant això, hi ha diferències: **a)** en el xec, el lliurat sempre és una entitat de crèdit, l'entitat de la qual és client el lliurador que hi té obert un compte; el lliurat **mai** no pot acceptar el xec, no pot resultar obligat canviari (l'acceptació que fes seria totalment nul·la –art. 109 LCX–); **b)** l'acceptant pot ser designat de manera nominativa o es pot emetre el xec "al portador" (si s'emet nominatiu, el xec és transmissible per endós; si s'emet al portador, és transmissible pel

simple lliurament –no s'ha de fer constar el lliurament en el títol–); **c)** el xec sempre venç a la vista, és a dir, quan es presenta al lliurat per al pagament (el xec presentat al pagament abans del dia indicat com a data d'emissió –xec postdatat– és pagable el dia de la presentació –art. 134 LCX–).

3.2. Pagament del xec

Com s'ha assenyalat, el xec venç sempre "a la vista", és a dir, quan es presenti al cobrament, encara que, per exemple, tingui una data d'emissió posterior.

D'acord amb l'article 135 LCX, el tenidor l'ha de presentar al cobrament en un termini determinat des de la data d'emissió, segons que es tracti de:

a) xec emès i pagable a Espanya, que ha de ser presentat al seu pagament en un termini **de quinze dies**.

b) xec emès a l'estranger i pagable a Espanya, que s'ha de presentar en un termini de **vint dies** si va ser emès a Europa, i **seixanta dies** si ho va ser fora d'Europa.

El lliurat que tingui fons a disposició del lliurador en el moment de la presentació al cobrament del seu xec està obligat al seu pagament. Si només disposa d'una provisió parcial, estarà obligat a lliurar el seu import (art. 108.2 LCX). Per a assegurar que hi ha fons en poder del banc, aquest pot estampar la seva "conformitat" al xec, amb la qual cosa indica que hi ha fons disponibles; fons que el banc retindrà per a fer efectiu el xec a la seva presentació al pagament (art. 135 LCX). D'aquesta manera, l'acceptant té seguretat en el cobrament.

> El lliurat reté fons suficients del lliurador per a fer el pagament del xec durant el termini assenyalat en la conformitat. Per això, el lliurador no pot disposar de diners del compte si amb això deixa una quantia inferior a la pròpia del xec.

El lliurador pot revocar el xec, però la revocació no produeix efectes (el banc deixa d'estar obligat al pagament i el tenidor perd les accions de regrés) sinó fins després de l'expiració del termini de presentació. Si no hi ha revocació, el lliurat pot pagar fins i tot després de l'expiració d'aquest termini. I en els casos de pèrdua o privació il·legal del xec, el lliurador es pot oposar al seu pagament (art. 138 LCX).

El lliurat, a l'hora de pagar, ha de comprovar la regularitat del xec i la identitat de l'acceptant (si és un xec nominatiu). Si es tracta d'un xec endossat, està obligat a comprovar la regularitat en la sèrie dels endossos, però no l'autenticitat de la signatura dels endossants (art. 141 LCX).

> La inseguretat que ocasiona el pagament d'un xec al portador, pel desconeixement de la persona a la qual es paga, se soluciona amb la pràctica bancària de fer constar el nom, número de DNI i signatura del tenidor. D'aquesta manera, controlen la identitat del cobrador a l'efecte de poder reclamar-lo si després el lliurador en denuncia la sostracció o pèrdua. La LCX no exigeix aquesta identificació ni la permet. Les entitats de crèdit ho fan per raons pràctiques.

La llei també preveu una sèrie de mitjans: **xec barrat i xec per abonar en compte** (art. 143 a 145 LCX) perquè el xec no es pagui en metàl·lic sinó per mitjà d'abonaments comptables en altres comptes de la mateixa entitat de crèdit o una de diferent, amb la qual cosa es coneix el nom de qui cobra, o a persones clientes del mateix banc o un de diferent.

Per a evitar que els xecs es puguin cobrar "a la finestreta", en emetre'ls, el lliurador pot "barrar" el xec amb dues barres o ratlles paral·leles a l'anvers, o posar l'expressió "per a abonar en compte". En aquests casos, el prenedor ha d'encarregar al seu propi banc que el cobri del lliurat; d'aquesta manera, com que el banc del prenedor sí que té controlada la identitat d'aquest, en els casos de sostracció o pèrdua es pot saber en el compte de qui es va ingressar la quantitat. El xec barrat només es paga a la finestreta si el prenedor també és client del lliurat. En aquests casos, com que el lliurat coneix la seva identitat, l'hi pot abonar en metàl·lic.

Figura 3. Model de xec de compte corrent normalitzat creuat

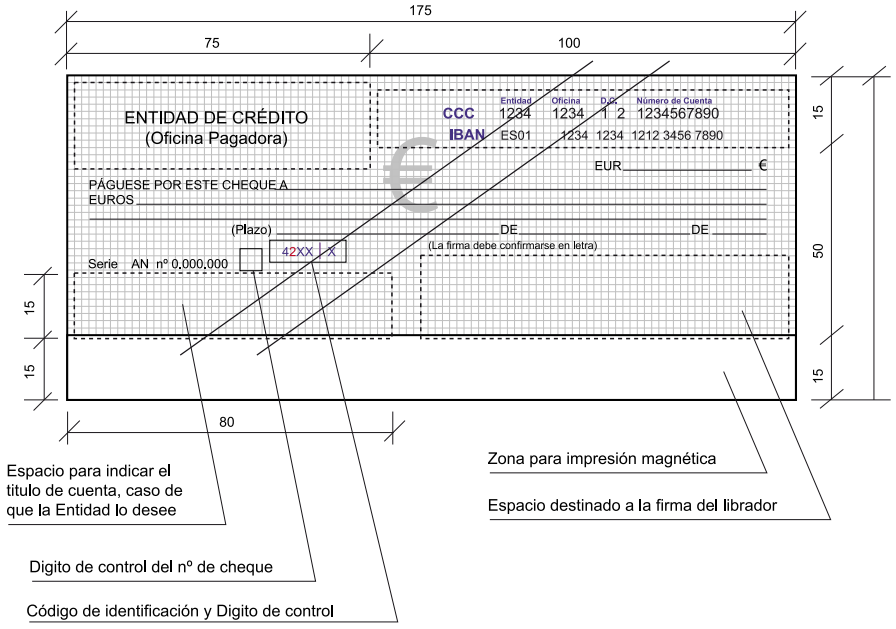

Font: Imatge obtinguda de la pàgina web del Banc d'Espanya

Al lliurador que emet un xec sense tenir provisió de fons en poder del lliurat, per la suma que s'hi indiqui, la LCX l'obliga a pagar al tenidor, a més de la suma esmentada, el 10% de l'import no cobert del xec, i la indemnització dels danys i perjudicis (art. 108.3 LCX).

3.3. Accions per al cobrament del xec

Com que no és susceptible d'acceptació, en el xec no hi ha acció directa. No hi ha acceptant ni possibilitat d'accionar canviàriament contra el banc lliurat.

El tenidor pot exercir únicament la seva acció de regrés contra els endossants, el lliurador i els altres obligats quan, un cop presentat el xec en el termini hàbil, no sigui pagat, sempre que la falta de pagament s'acrediti per algun dels mitjans següents: **a)** per un protest notarial; **b)** per una declaració del lliurat,

datada i escrita en el xec, amb indicació del dia de la presentació, o **c)** per una declaració datada d'una cambra o sistema de compensació, en què consti que el xec ha estat presentat en el termini hàbil i no s'ha pagat.

No obstant això, el tenidor conserva els seus drets contra el lliurador, encara que el xec no s'hagi presentat oportunament o no s'hagi aixecat el protest o fet la declaració equivalent. Si transcorregut el termini de presentació falta la provisió de fons en poder del lliurat per insolvència d'aquest, el tenidor perd aquests drets (art. 146 LCX).

Al xec s'aplica el que disposa la lletra de canvi pel que fa al protest, al deure de comunicació i a la clàusula sense despeses o sense protest (art. 147.2 LCX).

4. Títols de pagament: el pagaré

4.1. Concepte i requisits

El pagaré és un títol valor en què només intervenen dues persones. Una d'elles, la que signa el pagaré (signant), s'obliga a pagar una quantitat a la segona (o a la persona que aquesta designi en l'endós). No és possible l'emissió de pagarés canviaris al portador.

Nota

El signant del pagaré és com una fusió de les figures d'acceptant i lliurador de la lletra de canvi.

Per tant, el pagaré constitueix la manera més senzilla d'instrumentar un deute en un títol valor. El signant del pagaré respon de la mateixa manera que l'acceptant d'una lletra de canvi (art. 97.1 LCX), amb la qual cosa el rigor canviari d'aquest títol valor és igual que el de la lletra de canvi. La normativa d'aquesta és aplicable al pagaré (vegeu l'art. 96 LCX, que estableix que gairebé totes les normes de la lletra de canvi són aplicables al pagaré).

D'acord amb l'article 94 LCX, el pagaré haurà de contenir:

1) la denominació de pagaré inserida en el text mateix del títol i expressada en l'idioma utilitzat per a la redacció del títol;

2) la promesa pura i simple de pagar una quantitat determinada en pessetes o moneda estrangera convertible admesa a cotització oficial;

3) la indicació del venciment;

4) el lloc on el pagament s'hagi d'efectuar;

5) el nom de la persona a la qual s'hagi de fer el pagament o a l'ordre de la qual s'hagi d'efectuar;

6) la data i el lloc on se signi el pagaré;

7) la signatura de qui emet el títol, denominat signant.

En el pagaré no hi ha ordre de pagament, sinó que el mateix emissor és qui es compromet al pagament. Per això, no hi ha una "acceptació" independent de l'emissió ni una "presentació a l'acceptació". El signant respon en via directa; el prenedor, si endossa, respon per l'acció de regrés pel fet de ser endossant,

amb el mateix règim que en la lletra de canvi. D'altra banda, el pagaré canviari ha de ser nominatiu. Un "pagaré al portador" no és un pagaré canviari, ni un títol canviari.

A diferència del que passa amb la lletra de canvi, per al pagaré no hi ha un model oficial. És per això que pot constar en un simple document privat, un paper qualsevol que tingui les mencions mínimes que exigeix la llei. No obstant això, l'article 76 del Reial decret 828/1995, de 29 de maig, pel qual s'aprova el Reglament de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, exigeix timbre per als pagarés canviaris, llevat que s'hagin emès amb la clàusula "no a l'ordre" o qualsevol altra d'equivalent (també per als xecs a l'ordre o que siguin objecte d'endós).

Hi ha dos models normalitzats per a les entitats bancàries: un de publicat pel Banc d'Espanya i un altre d'aprovat el 1986 pel desaparegut Consell Superior Bancari (CSB). Les funcions del CSB van ser assumides el 1994 per l'Associació Espanyola de Banca (AEB), que és una associació professional d'afiliació voluntària formada per gairebé tots els bancs espanyols i estrangers que operen a Espanya. A la pràctica, el model més utilitzat és el del CSB, ja que és el requerit pels bancs per a descomptar els efectes i l'únic que pot ser introduït per una cambra de compensació.

Figura 4. Model normalitzat de pagaré.

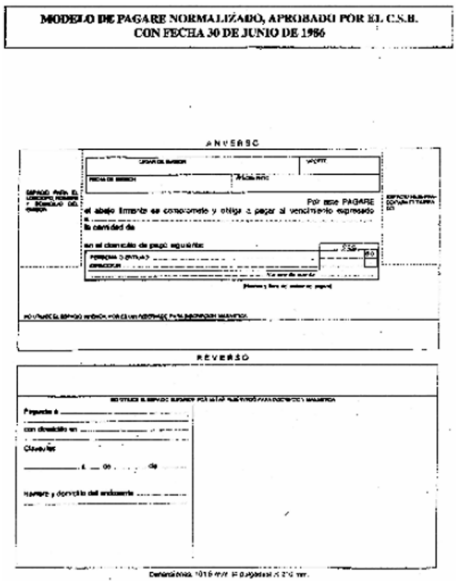

4.2. El pagaré a termini vista

Per als pagarés amb un venciment a un termini des de la vista, l'article 97.2 de la Llei canviària dicta una norma especial. Aquests pagarés s'han de presentar al seu signant en els terminis fixats en l'article 27 LCX, és a dir, un any des de la seva emissió. El termini que cal comptar des de la vista corre des de la data del *vist*, o d'una expressió equivalent, subscrit pel signant del pagaré. La

negativa del signant a posar el seu vist datat s'ha de fer constar mitjançant un protest, la data del qual servirà de punt de partida en el termini que es compti des de la vista.

Com s'observa, en aquest cas la negativa del signant no provoca l'efecte que provoca la negativa del lliurat en la lletra de canvi (permetre, sense esperar al venciment i una vegada realitzats el protest o la declaració equivalent, accionar en via de regrés). Com que el signant del pagaré queda obligat en els mateixos termes que l'acceptant de la lletra de canvi, la seva negativa a donar el "vist" no comporta la seva sortida del cercle d'obligats canviaris; és per això que únicament serveix com a data d'inici del termini de venciment.

4.3. El problema dels "pagarés en blanc"

En certes èpoques, es va efectuar una pràctica bancària per a assegurar el cobrament d'un préstec pendent en casos d'impagament d'algun dels seus terminis. Aquesta pràctica consistia a fer signar al prestatari un pagaré en el moment de formalitzar el préstec, bé amb la quantia en blanc (el banc l'ompliria amb la part que quedés per pagar, en cas d'impagament del client), bé amb la quantia del préstec total (i el banc executaria el pagaré només per la quantia que quedi per pagar, en cas d'impagament del client). D'aquesta manera, s'evitava que el prestador hagués d'acudir a un fedatari públic que certifiqués l'impagament, i la quantia del que faltava per a satisfer, i també s'evitaven les despeses d'aquesta intervenció.

La licitud d'aquesta classe de pagarés planteja problemes quan es pacten amb un consumidor.

A favor de l'"abusivitat" hi hauria l'argument que es tracta d'una "condició abusiva de crèdit". D'una banda, es fa que el consumidor emeti a favor del prestador un títol canviari per una quantia en blanc o per una quantia que pot ser molt superior a la que en un moment donat falti per pagar. Des d'un altre punt de vista, el consumidor perd la "garantia" que representa la comprovació objectiva per part d'un tercer imparcial, un fedatari públic, que hi ha hagut impagament i de la quantia que falta per satisfer. Aquesta garantia comporta uns costos, encara que estan justificats.

A favor de la licitud, certes audiències provincials assenyalen en les seves sentències que el consumidor no perd possibilitats de defensa. Si, finalment, el prestador li reclama sense justificació (perquè no hi va haver impagament) una quantitat excessiva, el consumidor es pot oposar a la reclamació i demostrar-ho. Per tant, defensen aquesta forma d'instrumentació del recobrament del banc perquè facilita aquest recobrament, estalvia despeses i no impedeix que el consumidor es pugui defensar.

No obstant això, sembla raonable pensar que es tracta d'una pràctica abusiva. El consumidor es pot defensar, sí, però amb els béns ja embargats, i a més amb el cost que tot això comporta (contractació d'un advocat i un procurador, estudi del cas, etcètera). Donar-li al banc un títol canviari "gratis", en blanc o per una quantia excessiva, implica facilitar massa el cobrament i carregar el consumidor amb la càrrega de la prova que va pagar (quan aquesta càrrega de la prova correspon al banc).

5. Títols de finançament: obligacions, deute públic

La lletra de canvi, el xec o el pagaré són títols que incorporen un dret de crèdit i s'emeten de manera individualitzada. No obstant això, hi ha altres títols que incorporen un crèdit i que s'emeten en sèrie, entre els quals destaquen les obligacions i els títols de deute públic. Per mitjà d'aquests, les empreses o les administracions públiques obtenen finançament. Aquests títols en realitat incorporen un contracte de préstec de característiques especials. L'empresa que necessita finançament emet obligacions pel valor necessari, obtenint per la venda uns diners actuals, i s'obliga a restituir en el termini fixat el principal més uns interessos. Com que cada una d'aquestes obligacions és d'un valor baix, és fàcil col·locar-les entre molts petits inversors. Els títols de deute públic també participen d'aquestes característiques.

5.1. Obligacions

De cara aconseguir recursos, les societats de capital (art. 401.1 LSC) poden, en comptes de demanar un préstec a un banc o augmentar el capital social contra aportacions dels socis, emetre obligacions, la qual cosa no implica sacrifici per als socis.

Les obligacions, també denominades bons, són valors emesos en massa per la societat i que representen parts alíquotes d'un crèdit que els titulars tenen davant la societat. Aquest crèdit es fracciona en tantes parts iguals com obligacions pertanyents a la mateixa emissió hi hagi, i tenen el caràcter de valors negociables que atorguen als seus titulars el dret de rebre els interessos pactats i el reemborsament del principal al seu venciment.

Les obligacions es poden representar per mitjà de títols o per mitjà d'anotacions en compte. Les representades per mitjà de títols poden ser nominatives o al portador, tenen força executiva i són transferibles amb subjecció a les disposicions del Codi de comerç i a les lleis aplicables. Les obligacions representades per mitjà d'anotacions en compte es regeixen per la normativa reguladora del mercat de valors (art. 412 LSC).

5.2. Deute públic

El **deute públic** s'emet per al finançament de l'Administració pública. Els títols porten el nom de bons i obligacions, quan són deute públic a llarg termini, i lletres i pagarés quan són deute públic a curt termini. Aquests títols són d'una quantia relativament important, i molts es col·loquen en ser comprats per fons d'inversió i altres inversors institucionals.

Cal destacar que normalment els pagarés i les lletres, que són deute públic a curt termini, es compren per un valor menor al valor nominal. L'interès està en la diferència entre el valor que es paga i el valor nominal, que és el que es rep quan venç el termini. Aquest sistema de pagament d'interessos es denomina "d'estirada". El tipus d'interès se sol fixar mitjançant un mecanisme de subhasta quinzenal.

D'acord amb l'article 94 de la **Llei 47/2003, de 26 de novembre, general pressupostària**, la creació de deute de l'Estat ha de ser autoritzada per llei. A aquest efecte, la Llei de pressupostos generals de l'Estat (LPGE) ha d'establir el límit de la variació del saldo viu de deute de l'Estat de cada exercici pressupostari, al qual s'han d'ajustar les operacions financeres que impliquin la creació de deute. Aquest límit s'entén net de les variacions de les posicions actives de tresoreria mantingudes per l'Estat en el Banc d'Espanya o en altres entitats financeres. I s'entén automàticament modificat com a conseqüència de l'augment o disminució, o bé dels pagaments que, a l'empara de previsions legals, s'hagin d'atendre, o bé dels ingressos efectivament recaptats respecte dels previstos en la LPGE. Així mateix, en desenvolupament de l'autorització legal de creació de deute per a un any, el Ministre d'Economia pot crear deute de l'Estat durant el mes de gener de l'any següent per un import que no incrementi aquest de més del 15% de l'autorització. Aquest increment es computa a efectes del compliment del límit de creació de deute que legalment s'autoritzi per al conjunt del segon dels anys esmentats.

Resum

Els títols valor són documents que incorporen una promesa unilateral de fer una prestació a favor de qui en resulti el tenidor legítim. Per tant, són documents que incorporen un dret, de manera que la tinença del document equival a la tinença d'aquest dret. Això permet que la circulació de drets sigui molt més ràpida i facilita i dóna fluïdesa al tràfic econòmic de béns i serveis.

Dins els títols valor de pagament s'inclouen la lletra de canvi, el xec i el pagaré. Nascuda a l'edat mitjana per a permetre el traspàs de fons d'una plaça a una altra, la lletra de canvi pren el nom del primitiu contracte de canvi, principal ofici dels banquers. El canvi, que al principi va ser real (permuta d'unes monedes per altres a la mateixa plaça), es va haver de fer un dia de plaça a plaça, amb la qual cosa el banquer s'obligava a tornar i lliurar en una determinada plaça les monedes rebudes en una altra plaça diferent. No obstant això, fins al segle XVI no es produeix la seva caracterització com a títol de pagament, la qual cosa succeeix gràcies a la incorporació de la clàusula a l'ordre i de l'endós.

La Llei canviària i del xec (LCX) de 16 de juliol de 1985 regula la lletra de canvi, el xec i el pagaré, i estableix un sistema d'obligacions canviàries basat en l'aparença i en la bona fe.

També hi ha altres títols que incorporen un crèdit i que s'emeten en sèrie, entre els quals destaquen les obligacions i els títols de deute públic. Per mitjà d'aquests, les empreses o les administracions públiques obtenen finançament. Aquests títols en realitat incorporen un contracte de préstec de característiques especials. L'empresa que necessita finançament emet obligacions pel valor necessari, obtenint per la venda uns diners actuals i s'obliga a restituir el principal més uns interessos en el temps fixat. Com que cada una d'aquestes obligacions és d'un valor baix (constitueixen parts alíquotes d'un crèdit), és fàcil col·locar-les entre molts petits inversors. Els títols de deute públic també participen d'aquestes característiques.

Exercicis d'autoavaluació

La lletra de canvi

Paviments del Nord-est, SA (PAVINOSA), amb domicili al carrer Ample, 56, de Barcelona, la consellera delegada del qual és la senyora Lluïsa Tamames, va emetre una lletra de canvi el dia 17 de març d'enguany contra Porcellanes Fines, SL, amb domicili al carrer Escudellers, 50, de Barcelona, i l'administrador únic del qual és el senyor Josep Lluís Doresa, i la hi va lliurar per a pagar un deute de cinc mil euros al senyor Tomàs Gutiérrez, amb domicili al carrer Muntaner, 122, de Barcelona. La lletra es va domiciliar al Banco Nord, sucursal 9, del carrer Aribau, 33. PAVINOSA havia demanat a Porcellanes Fines, SL que acceptés la lletra i li va prometre que abans del venciment posaria a la seva disposició la quantitat de 5.000 euros (promesa que va incomplir). El venciment es va establir a tres mesos des de l'acceptació i aquesta es va fer constar en la lletra en el mateix moment de l'emissió. També en aquell moment, i per exigències del prenedor, l'obligació del lliurador va ser avalada per Mateu Linares. El dia 25 de març, el senyor Tomàs Gutiérrez va endossar la lletra en blanc a Subministraments Industrials, SL, l'administrador del qual és Leocadio Santurce, i el dia 26, Subministraments Industrials, SL va fer un endós al portador a favor de la senyora Cristina Sánchez, qui en lliurar la lletra al senyor Cirilo Fuentes, el va posar com a endossatari.

Amb aquestes dades i el model de lletra de canvi que seguidament s'incorpora, contesta les preguntes següents:

Anverso:

Reverso:

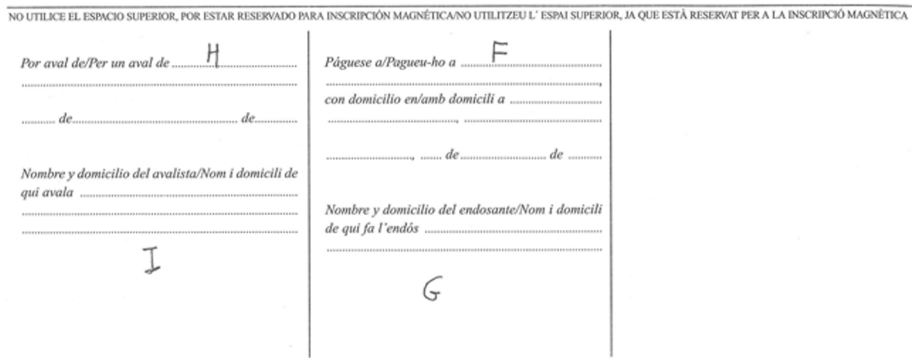

1. En el model de lletra en què consta la lletra *A* ha de figurar...

a) tres mesos data.
b) tres mesos vista.
c) 17 de juny de l'any en curs.

2. On consta la lletra *B* ha de figurar...

a) Paviments del Nord-est, SA.
b) Porcellanes Fines, SL.
c) Tomàs Gutiérrez.

3. On consta la lletra *C* ha de figurar...

a) Porcellanes Fines, SL.
b) Josep Lluís Doresa.
c) Paviments del Nord-est, SA.

4. On consta la lletra *D* ha de figurar...

a) la signatura de Josep Lluís Doresa amb l'antesignatura Porcellanes Fines, SL.
b) la signatura de Lluïsa Tamames amb l'antesignatura PAVINOSA.
c) la signatura de Tomàs Gutiérrez.

5. On consta la lletra *E* ha de figurar...

a) la signatura de Josep Lluís Doresa amb l'antesignatura Porcellanes Fines, SL.
b) la signatura de Lluïsa Tamames amb l'antesignatura PAVINOSA.
c) la signatura de Tomàs Gutiérrez.

6. On consta la lletra *F* ha de figurar...

a) Cirilo Fuentes.
b) Subministraments Industrials, SL.
c) Cristina Sánchez.

7. On consta la lletra *G* ha de figurar...

a) la signatura de Tomàs Gutiérrez.
b) la signatura de Cristina Sánchez.
c) la signatura de Leocadio Santurce amb l'antesignatura Subministraments Industrials.

8. On consta la lletra *H* ha de figurar...

a) Paviments del Nord-oest, SA.
b) Lluïsa Tamames.
c) Totes dues són verdaderes.

9. On consta la lletra *I* ha de figurar...

a) la signatura de Tomàs Gutiérrez.
b) la signatura de Lluïsa Tamames amb l'antesignatura PAVINOSA.
c) Totes dues són falses.

10. Si Cirilo Fuentes presenta la lletra al pagament el dia 18 de juny i aquest es denega i no s'aixeca protest ni es fa constar la declaració equivalent...

a) tindria acció canviària contra Porcellanes Fines, SL.
b) tindria acció canviària contra Josep Lluís Doresa.
c) Totes dues són falses.

11. En el mateix cas de la pregunta anterior...

a) tindria acció canviària contra el Banco Nord.
b) tindria acció canviària contra Tomàs Gutiérrez.
c) Totes dues són falses.

12. El termini per aixecar protest en aquesta lletra és...

a) de vuit dies hàbils a partir del venciment.
b) de nou mesos a partir del venciment.
c) Totes dues són falses.

13. Si, denegat el pagament, s'ha fet constar la declaració equivalent al protest, Cirilo Fuentes...

a) tindria acció canviària contra Porcellanes Fines, SL.
b) tindria acció canviària contra Lluïsa Tamames.
c) Totes dues són verdaderes.

14. En el mateix cas que la pregunta anterior...

a) tindria acció canviària contra Subministraments Industrials, SL.
b) tindria acció canviària contra Cristina Sánchez.
c) Totes dues són falses.

15. En el mateix cas de la pregunta 13, Cirilo Fuentes...

a) podria reclamar conjuntament Mateu Linares i Tomàs Gutiérrez.
b) podria reclamar conjuntament Josep Lluís Doresa i PAVINOSA.
c) Totes dues són verdaderes.

16. Si s'ha aixecat el protest i Cirilo Fuentes reclama PAVINOSA, aquesta...

a) hauria de pagar.
b) podria al·legar que no és obligada canviària.
c) Totes dues són falses.

17. En el mateix cas de la pregunta anterior, si reclama el Banco Nord, aquest...

a) hauria de pagar.
b) es podria oposar al·legant que no és obligat canviari.
c) Totes dues són falses.

18. En el mateix cas que la pregunta anterior, si reclama Cristina Sánchez, aquesta...

a) hauria de pagar.
b) s'hi podrà oposar al·legant que no és obligada canviària.
c) Totes dues són falses.

19. Si s'ha aixecat el protest i Cirilo Fuentes reclama el pagament a Porcellanes Fines, SL, aquesta...

a) hauria de pagar.
b) s'hi podria oposar al·legant que PAVINOSA no li havia fet la provisió de fons.
c) Totes dues són falses.

20. Si PAVINOSA paga l'import de la lletra i posteriorment reclama a Porcellanes Fines, SL, aquesta...

a) hauria de pagar.
b) s'hi podria oposar al·legant que PAVINOSA no li havia fet la provisió de fons acordada.
c) Totes dues són falses.

21. Si en l'anvers de la lletra apareix la signatura del senyor Felip Ponce...

a) Felip Ponce seria avalador de PAVINOSA.
b) Felip Ponce seria avalador de Porcellanes Fines, SL.

c) Totes dues són falses.

22. Si la lletra de canvi porta inserida la clàusula "no a l'ordre"...

a) la lletra no es podria endossar, però sí ser objecte de cessió ordinària.
b) no seria necessari aixecar protest ni fer constar la declaració equivalent per a accionar en via de regrés.
c) Totes dues són falses.

23. L'avalador...

a) es pot obligar per un import inferior a l'avalat.
b) pot subjectar l'aval a condició.
c) Totes dues són verdaderes.

24. Si la signatura d'un obligat canviari és falsa...

a) la lletra de canvi és nul·la.
b) la resta d'obligacions canviàries són vàlides perquè es tracta d'obligacions autònomes.
c) Totes dues són falses.

25. Si presentada una lletra termini vista a l'acceptació, aquesta es denega...

a) mantinc la via directa contra l'acceptant.
b) necessito un protest o una declaració equivalent per a conservar la via de regrés.
c) Totes dues són verdaderes.

El xec

26. En el xec...

a) hi ha d'haver sempre acceptació.
b) el lliurat sempre és un banc.
c) Totes dues són verdaderes.

27. El xec...

a) és un títol valor pagable a la vista.
b) es pot estendre nominativament o al portador.
c) Totes dues són verdaderes.

28. El termini de presentació al cobrament d'un xec emès a Europa i pagable a Espanya és de...

a) 15 dies.
b) 20 dies.
c) 60 dies.

El pagaré

29. El pagaré...

a) té els mateixos venciments que la lletra de canvi.
b) és transmissible per endós.
c) Totes dues són verdaderes.

30. Si en un pagaré a termini vista em deneguen el "vist",...

a) aixecaré un protest i podré accionar sense esperar el venciment contra el signant i la resta d'obligats en via de regrés.

b) la data del protest servirà per al còmput del termini de venciment.
c) Totes dues són falses.

31. En el pagaré, la posició del signant equival a la fusió de les figures de...

a) l'acceptant i l'endossant.
b) el lliurador i l'acceptant.
c) Totes dues són falses.

Anotacions en compte

32. Els valors representats per mitjà d'anotacions en compte:

a) Es constitueixen com a tals en virtut de la seva inscripció en el registre comptable corresponent.
b) Es constitueixen com a tals amb l'escriptura pública d'emissió.
c) Ambdues són veritables.

33. La constitució de peça sobre les anotacions en compte:

a) Requereix la inscripció en el compte corresponent.
b) Requereix aquesta inscripció en el desplaçament possessori del títol.
c) Ambdues són veritables.

34. La persona que apareix en els assentaments del registre comptable:

a) Es presumeix que n'és el titular legítim i, en conseqüència, pot exigir a l'entitat emissora les prestacions a què doni dret el valor representat per mitjà d'anotacions en compte.
b) Si l'entitat fa de bona fe i sense culpa greu la prestació en favor de la persona legitimada, no queda alliberada si aquesta no és la titular del valor.
c) Ambdues veritables

35. La transmissió i l'exercici dels drets que corresponen al titular:

a) Requereix la inscripció prèvia al seu favor.
b) La legitimació s'acredita mitjançant l'exhibició de certificats que han d'expedir les entitats encarregades dels registres comptables.
c) Ambdues veritables

36. Aquests certificats:

a) No confereixen més drets que els relatius a la legitimació.
b) Són vàlids els actes de disposició que tinguin per objecte els certificats.
c) Ambdues són veritables.

Obligacions i deute públic

37. Les obligacions i el deute públic:

a) S'emeten de manera individualitzada.
b) S'emeten en sèrie
c) Ambdues són falses.

38. Poden emetre obligacions:

a) Les societats de capital.
b) Les societats personalistes.
c) Ambdues són veritables.

39. La societat de responsabilitat limitada:

a) No pot emetre obligacions l'import de les quals superi el doble dels seus recursos propis, tret que l'emissió estigui garantida amb hipoteca, amb peça de valors, amb garantia pública o amb un aval solidari d'entitat de crèdit.
b) Pot emetre obligacions convertibles en participacions socials.
c) Ambdues són falses.

40. Les obligacions:

a) Es poden representar per mitjà de títols o per mitjà d'anotacions en compte.
b) Les representades per mitjà de títols poden ser nominatives o al portador, tenen força executiva i són transferibles amb subjecció a les disposicions del Codi de comerç i a les lleis aplicables. Les representades per mitjà d'anotacions en compte es regeixen per la normativa reguladora del mercat de valors.
c) Ambdues veritables

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

1. b

2. b

3. a

4. b

5. a

6. a

7. a

8. a

9. a
a) Correcte. Hi ha de constar la signatura de Mateu Linares.

10. a
a) Correcte. L'acció directa s'exerceix davant la societat que és l'obligada canviària, no davant el seu representant.

11. c
c) Correcte. El banc domiciliatari no és obligat canviari i l'acció de regrés davant Tomàs Gutiérrez s'ha perdut en no fer-se constar el protest o la declaració equivalent en el temps oportú.

12. a

13. a
a) Correcte. Lluïsa Tamames no és obligada canviària, ho és PAVINOSA, la societat que representa.

14. c
c) Correcte. Subministraments Industrials "desapareix" en fer un endós al portador i Cristina Sánchez completa l'endós en blanc fet per Tomàs Gutiérrez posant com a tenidor Cirilo Fuentes, amb la qual cosa, en no signar, no queda canviàriament obligada i tampoc no consta com a endossatària.

15. a
a) Correcte. Josep Lluís Doresa no és obligat canviari, ho és la societat Porcellanes Fines SL, a la qual representa.

16. a

17. b

18. b

19. a

20. b

21. b

22. a

23. a

24. b

25. c

26. b

27. c

28. b

29. c

30. b

31. b

32. a

33. c

34. a

35. c

36. a

37. b

38. a

39. a

40. c

Glossari

acceptació *f* Declaració per la qual el lliurat assumeix l'obligació de pagar la lletra al seu venciment. Amb l'acceptació, el lliurat es converteix en acceptant i es compromet a complir el mandat de pagament rebut del lliurador.

aval *m* Declaració canviària per la qual una persona garanteix l'obligació de pagament de la lletra assumida per un obligat canviari.

declaració canviària originària *f* La que origina el naixement de la lletra del lliurador en ordenar al lliurat que pagui la lletra al seu venciment.

declaració equivalent al protest *f* Declaració del lliurat per la qual denega el pagament o acceptació de la lletra, el vist o pagament del pagaré, o el pagament del xec.

endós *m* Declaració posada en la lletra per la qual el seu tenidor (creditor canviari) transmet el seu dret a una altra persona i ordena que se li pagui a ella o a la seva ordre.

lletra de canvi *f* Títol valor emès per una persona (anomenada lliurador) que ordena a una altra (anomenada lliurat) que faci el pagament d'una quantitat a un tercer (anomenat prenedor) o a qui aquest designi, en un moment determinat.

pagaré *m* Títol valor en què només intervenen dues persones. Una d'elles, la que signa el pagaré (signant), s'obliga a pagar una quantitat a la segona (o a la persona que aquesta designi en l'endós).

protest notarial *m* Acreditació notarial de la falta d'acceptació o de pagament de la lletra, de la falta de "vist" o de pagament del pagaré, o de la falta de pagament del xec.

títol valor *m* Document que incorpora una promesa unilateral de fer una prestació a favor de qui en resulti el tenidor legítim.

venciment de la lletra *m* Data en què s'ha de pagar la lletra.

xec *m* Títol que incorpora una ordre de pagament que el client (lliurador) d'un banc (lliurat) dóna a aquest perquè pagui una quantitat determinada de diners a la persona que s'hi designa (prenedor), sempre que hi hagi una provisió de fons prèvia del lliurador en poder del lliurat.

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Beltrán, Emilio; Senés, Carmen (dir.)**; Campuzano Laguillo, Ana Belén** (2013). *Derecho cambiario*. València: Tirant lo Blanch.

Gadea Soler, Enrique (2007). *Los títulos-valor: letra de cambio, cheque y pagaré*. Madrid: Dykinson.

Menéndez Menéndez, Aurelio (1986). *Derecho cambiario. Estudios sobre la Ley cambiaria y del cheque*. Madrid: Civitas.

Paz Ares, Cándido (2005). *Naturaleza jurídica de la letra de cambio*. Madrid: Colegio de Registradores de la Propiedad, Mercantiles y Bienes Muebles de España.

Valpuesta, Eduardo; Llorente, Carlos; Sánchez Lerma, Gemma (2000). *Práctica cambiaria*. Barcelona: Bosch.